

ZVONA

MJESEČNIK ZA
KRŠĆANSKU KULTURU

BROJ

2/559

OŽUJAK 2023.

RIJEKA

GODINA IZLAŽENJA LXI.

CIJENA 1 EURO (7.5 KN)

Milostinja, post i molitva za rast u dobru

Korizma

*Poruka pape Franje
za korizmu*

**Korizmena askeza,
sinodski itinerarij**

*Kontinentalno
sinodalno zasjedanje*

**U zajedničkom
hodu razlike
nisu problem
nego vrijednost**

*Razgovor:
Željko Međimorec, Ex libris*

**Moja teološka
inicijacija bila su
predavanja
o. Marijana
Jurčevića**

In memoriam:
**o. Marijan
Jurčević**

SADRŽAJ:

Uvodnik

Zona komfora 2

Pepelnica

Milostinja, post i molitva za rast u dobru 3

Poruka pape Franje za korizmu

Korizmena askeza, sinodski itinerarij 4-5

10 godina pape Franje 5

Kontinentalno sinodalno zasjedanje

U zajedničkom hodu razlike nisu problem nego vrijednost 6-7

Teolog Tomáš Halík:

Kršćanstvo je put 8

Kardinal Jozef de Kesel:

Ne samo da živimo u epohi promjena nego i u promjeni epohe 9

Razgovor:

Željko Medimorec, Ex libris Moja teološka inicijacija bila su predavanja o. Marijana Jurčevića 10 - 11

In memoriam:

o. Marijan Jurčević 12 - 13

Uz 20. godišnjicu Ureda za obitelj

Riječke nadbiskupije
Kršćanska duhovnost – pomoć obiteljima u krizi 14-15

Medicinski kutak

Suženje krvnih žila nogu ... 16

Crtice iz Gorskog kotara 17

Biblija

Biblija i znanost 18

Crkvena glazba

Izbor pjesama u korizmi 19

Iz povijesne riznice

Razdioba starodrevne župe Uznesenja Marijina u Starom Gradu 20-21

Gospičko-senjska biskupija 22

Riječka nadbiskupija 23-25

Duhovni kolaž 26

Stvaralaštvo učenika

KOŠ „Josip Pavličić“ 27

Rijeka milosti -

retro edition 28

Zona komfora

Priznajmo svaki za sebe, u ovoj je zoni ugodno. Ipak, u suvremenom svijetu, koji se ubrzano mijenja, ona će nam s vremenom postati pretijesna. Zbog toga se u našoj zoni komfora, udobnosti jasnih definicija, ukopanih rovova i utabanih staza, počinjemo osjećati neudobno.

Termin „zona komfora“ u psihologiji se koristi kao definicija načina života u kojem se osjećamo ugodno i sigurno. Iako je taj prostor ugodan, suvremena psihologija čovjeka upozorava na nužnost izlaska iz te zone. Papa Franjo također nas na razne načine poziva na taj izlazak, ponekad koristeći upravo navedeni termin.

Zoni komfora svaki je čovjek sklon, prirodno teži k tomu i teško prihvaća promjene. U njoj je naše samopouzdanje visoko, sve nam je poznato, jasni su stavovi, ustaljene navike. Ona voli jasne definicije, ukopane rovove i utabane staze.

Pa što je u tome loše, pitat ćete. Priznajmo svaki za sebe, u ovoj je zoni ugodno. Ipak, u suvremenom svijetu, koji se ubrzano mijenja, ona će s vremenom postati pretijesna. Iako nam se čini da nemamo potrebu mijenjati se, svijet oko nas mijenja se i bez nas. U prošlosti čovječanstva te su promjene bile znatno sporije, vidljive tek odrastanjem novih generacija, i dopuštale su čovjeku da većinu života provede po ustaljenim obrascima. Danas to više nije moguće. Promjene u društvu toliko su brze da zahvaćaju svaku generaciju. Zbog toga se u našoj zoni komfora, udobnosti, počinjemo osjećati neudobno.

Stoga, psiholozi, motivatori, razni korporativni savjetnici i osobni treneri potiču suvremenog čovjeka na izlazak iz zone komfora. Samo tako je pojedincu moguće ići ukorak sa svijetom, učiti i napredovati, ne zaostati i ne ostati frustriran neshvaćanjem onoga što se događa. Izvan zone komfora nalazi se zona rasta, ali svaki rast zahtijeva promjenu, odricanje i trud, a to nije uvijek ugodno. Posebno je teško učiniti prvi korak, zakoračiti prema izlazu.

Sinodalno savjetovanje predstavnika Katoličke Crkve iz europskih zemalja, održano početkom veljače u Pragu, ukazalo je na početak izlaska iz zone komfora. Na susretu je bilo vidljivo koliko je svaka

zemlja opterećena svojom poviješću, koliko naslaga prošlosti nose kršćani Europe i da sve te naslage otežavaju njihov zajednički hod i komunikaciju. No, prožeti duhom sinodalnosti, pokazali su kako mogu premostiti sve razlike, izići iz zone komfora, slušati, razgovarati i razumjeti se, te krenuti zajedno u svjedočenje evanđelja svijetu.

Da, teško je izaći iz zone komfora. Teško je napustiti utabane staze i krenuti novim putem. Lakše je utaboriti se u svom dvorištu i čuvati ustaljene navike.

Zasigurno je i to razlog zbog čega unutar Katoličke Crkve još uvijek postoji otpor prema Sinodalnom hodu i Papinoj viziji sinodalne Crkve. Neki će katolici radije biti protiv Pape nego izaći iz svoje zone komfora. Katolici protiv Pape? Oksimoron kao „originalna kopija“ ili „virtualna stvarnost“. Jer biti katolik, unutar velike obitelji kršćana, znači priznavati prvenstvo rimskog biskupa, pape, u zajedništvu svih biskupa svijeta. I vjerovati da on vodi Crkvu u pravome smjeru. Suvremena psihologija, sociologija i teologija rekla bi da je Papa na pravom putu.

U sinodalnom duhu nužno je razumjeti i one koji se boje promjena i brojnih pitanja koje sa sobom nose. Neki se ljudi ne osjećaju ugodno kada nemaju jasne definicije, ukopane rovove i utabane staze. I to je prirodno. Vjerojatno će i oni jednog dana shvatiti da im je zona komfora ipak postala pretijesna.

„Crkva nije na svijetu da osuđuje, nego da omogući susret s onom dubokom ljubavlju koja je Božje milosrđe. Da bi se to dogodilo, potrebno je izići. Izići iz crkava i iz župa, izići i ići potražiti osobe tamo gdje žive, gdje pate, gdje se nadaju.“ (Iz knjige: *Božje je ime Milosrđe*, Autor: Papa Franjo; novinar Andrea Torielli)

Urednik

urednik.zvona@ri-nadbiskupija.hr

Neki će katolici radije biti protiv Pape nego izaći iz svoje zone komfora. Katolici protiv Pape? Oksimoron kao „originalna kopija“ ili „virtualna stvarnost“.

ZVONA
MJESEČNIK ZA
KRŠĆANSKU KULTURU

Izdavač: RIJEČKA NADBISKUPIJA I GOSPIČKO SENJSKA BISKUPIJA; Urednik: Danijel Delonga;

Pomoćnici urednika: Bruna Velčić, Marko Medved; Uprava: Ul. Ivana Pavla II. br. 1, 51000 Rijeka; tel: 385 51 581 200;

e-adresa: zvona@ri-nadbiskupija.hr; Uredništvo: urednik.zvona@ri-nadbiskupija.hr

Žiroračun: Nadbiskupija riječka mjesecnik Zvona, ERSTE BANKA, HR2424020061500117497;

Račun za uplate iz inozemstva: ERSTE & STEIERMAERKISCHE BANK, IBAN: HR2424020061500117497; Godišnja pretplata: 14,00 €;

Tisak: TISKARA ŠULJIĆ, Viškovo; Naslovnica: Korizma (foto: o. Ivan Dominik Ilić)

Pepelnica

Milostinja, post i molitva za rast u dobru

„Počeli smo korizmu, vrijeme kojemu je cilj kršćane pripraviti za Uskrs, središnju svetkovinu kršćanstva, ali i ponovno nas vratiti Bogu, svojim bližnjima, ali i sebi samima“, rekao je na početku propovijedi riječki nadbiskup Mate Uzinić predvodeći misu na Čistu srijedu 22. veljače u katedrali sv. Vida u Rijeci.

“Korizma je svojevrsna duhovna obnova tijekom koje smo pozvani dublje promišljati svoju vjeru i otkriti što je to što moramo otkloniti iz svojega života, a što je ono oko čega se trebamo malo više truditi.“ Isus u evanđelju koristi primjere milostinje, posta i molitve koji su sami po sebi oznaka korizmenog vremena. Međutim, nastavio je nadbiskup, one bi trebale prožimati cijeli naš kršćanski život, a ne samo korizmu. Milostinja, post i molitva nisu sami sebi svrha. Oni su sredstva koja nam pomažu rasti u dobru. Ako se upotrebljavaju na krivi način, mogu biti promašena, upozorio je nadbiskup navodeći da su to situacije kada ih koristimo za to da budemo primijećeni, a ne za ono što nas izgrađuje.

Biti primijećen, ako nosi dobro sa sobom, nije loše. Problem nastaje kada ono dobro koje činimo, poput molitve, milostinje i posta, prestanu biti cilj, a postanu sredstvo naše samopromocije, odnosno kada to ne činimo jer su ta sredstva u sebi dobra i potiču nas u rastu u dobru i rastu naših odnosa prema Bogu i bližnjemu, nego zato da bi nas ljudi vidjeli i hvalili. U tom slučaju smo, kaže Isus, „primili plaću“, a ona je samopromocija i zadovoljstvo koje imamo zbog nje, pojasnio je propovjednik. „Cilj nam je bio da se pokažemo, da nas ljudi vide i hvale i to smo dobili. Gospodin nas, međutim, u korizmenom vremenu želi s tim sredstvima podići na višu razinu. Želi nas podučiti da ta plaća nije dovoljna za naš rast i da plaća za milostinju, molitvu i post može biti puno veća te kako nas te prakse i sredstva trebaju činiti boljim ljudima. Milostinja, molitva i post u sebi su dobra koja nadilaze ljudsku plaću i zato je nedostojno sredstava spuštati ih na nižu razinu jer nas onda udaljavaju od Boga.“

Milostinja, molitva i post trebali bi pomoći približiti nas Bogu i bližnjima, pomoći nam da realnije vidimo sebe i da se onda stavimo u službu Bogu i braći i sestrama. Kada to činimo zbog dobra koja se nalazi u njima samima, oni nas približavaju ljudima i Bogu i čine realnijima u odnosu na sebe same i svoje poslanje. Zato nagrada za iskrenu milostinju, post i molitvu – „I Otac tvoj, koji vidi u skrovitosti, uzvratit će ti“ – nije tek plaća. To je normalna posljedica izbora i činjenja dobra, poručio je nadbiskup dodajući da nagrada za neiskrenu molitvu, post i milostinju – „Zaista, kažem

Potrebna nam je milostinja koja nije davanje suviška da nas drugi vide, nego djelo ljubavi. Potrebna je i molitva koja nije tek prošnjja, nego je stvaranje odnosa s Bogom i dopuštanje Bogu da kroz našu molitvu stupi u odnos s nama i mijenja nas kako bismo i u teškim trenucima mogli reći: “Bože, budi volja Tvoja”. Post nije tek dijeta, odreći se nečega. Post je izlazak iz sebe i svojih egoizama i sebičnih potreba. On je nešto što nas čini poniznima i pokazuje koliko smo krhki i slabi, kako bi smo onda izlaskom iz sebe mogli učvrstiti prijateljstvo s Bogom, a onda se otvoriti i prema bližnjima.

vam, primili su svoju plaću“ – nije tek kazna, nego normalna posljedica tih izbora. Nije Bog onaj koji kažnjava, nego je to posljedica onoga što smo ili nismo činili.

U korizmenom hodu potrebna nam je i Božja milost kojoj je preduvjet vazmeni događaj Isusa Krista – središnji trenutak naše povijesti i središnji događaj našeg spasenja. Apostrofirajući svog pok. profesora Špiru Marasovića koji je kazao da je prvo bilo vrijeme „kronos“, vrijeme koje je prolazilo, a nakon događaja Isusa Krista nastupilo je vrijeme „kairos“ – vrijeme milosti, istaknuo je da smo i mi dionici tog vremena. Postom, molitvom i milo-

srđem ugrađujemo se u to vrijeme i pripravljamo za promjenu, prestajemo biti „stari čovjek“ i u Kristu Isusu i s njime postajemo novi ljudi. Zato nam je za pripremu Uskrsa potrebno ovo korizmeno vrijeme.

Zaključujući propovijed, potaknuo je vjernike da im čin pepeljenja ne bude čin iz običaja, nego da mu ulaskom u korizmu pristupe onako kako to Krist želi, da u korizmi prepoznamo vrijeme koje nam može pomoći biti bliže Bogu i da nam bližnji budu bližnji, ali i vrijeme koje nam može pomoći biti bliži sebi samima i onom planu koji Bog ima s nama, a to je uvijek plan ljubavi.

Poruka pape Franje za korizmu 2023.

Korizmena askeza, sinodski itinerarij

Korizmeni asketski hod i sinodski hod imaju za cilj duboku promjenu i na osobnoj i na crkvenoj razini. Ta duboka promjena, i u jednom i u drugom slučaju, ima svoj uzor u Isusovu preobraženju i postiže se milošću njegova vazmenoga otajstva.

Draga braćo i sestre!

U evanđeljima po Mateju, Marku i Luki postoji podudarnost u izvješćima o događaju Isusova preobraženja. U tom događaju vidimo Gospodinov odgovor na neuspjeh njegovih učenika da ga razumiju. Neposrednog prije toga došlo je do pravog sukoba između Učitelja i Šimuna Petra, koji – nakon što je priznao Isusa Kristom, Sinom Božjim – odbacio je njegov navještaj muke i križa. Isus ga je oštro prekorio: »Nosi se od mene, sotonu! Sablazan si mi jer ti nije na pameti što je Božje, nego što je ljudsko!« (Mt 16, 23). I gle, »nakon šest dana uze Isus sa sobom Petra, Jakova i Ivana, brata njegova, te ih povede na goru visoku, u osamu« (Mt 17, 1).

Evanđelje o preobraženju naviješta se svake godine na drugu korizmenu nedjelju. Naime, Gospodin nas u tom liturgijskom vremenu uzima sa sobom i vodi nas u osamu. Dok redovite obveze traže od nas da ostanemo u svojim uobičajenim mjestima, živeći jednoličnu i katkad dosadnu svakodnevicu, u korizmi smo pozvani uspeti se zajedno s Isusom "na goru visoku", da sa svetim Božjim narodom doživimo posebno iskustvo askeze.

Korizmena askeza je zalaganje, uvijek prodahnuto milošću, da nadvladamo svoj manjak vjere i otpore nasljedovanju Isusa na križnom putu. Upravo ono što su Petar i ostali učenici trebali učiniti. Da bismo produbili svoje poznavanje Učitelja, da bismo u punini razumjeli i prihvatili otajstvo Božjeg spasenja, koje se ostvaruje u potpunom darivanju samoga sebe iz ljubavi, moramo pustiti njemu da nas povede u osamu i u visine, odvajajući se od osrednjosti i ispraznosti. Trebamo krenuti na put koji vodi uzbrdo, koji zahtijeva napor, žrtvu i usredotočenost, baš poput izleta u planine. Ti su preduvjeti važni i za sinodski put kojim smo kao Crkva predano krenuli. Dobro će nam doći da razmišljamo o tom odnosu između korizmene askeze i sinodskog iskustva.

Na "duhovnu obnovu" na gori Tabor Isus vodi sa sobom trojicu učenika, odabranih da budu svjedoci jedinstvenog događaja. On želi da to milosno iskustvo ne bude samotno, nego nešto što se dijeli s drugima, kao što je to, uostalom, i sav naš život u vjeri. Isusa se nasljeduje zajedno i zajedno, kao Crkva hodočasnica u vremenu, živimo liturgijsku godinu i u njoj korizmu, putujući s onima koje nam je Gospodin dao za suputnike na našem životnom putu. Slično usponu Isusa i učenika na goru

Nemojmo iz straha od suočavanja sa stvarnošću s njezinim svakodnevnim naporima, potrebama i proturječjima bježati u religioznost sazdanu od izvanrednih događaja, sugestivnih iskustava. Svjetlo koje Isus pokazuje učenicima predokus je uskrzne slave, a pristupa mu se nasljedovanjem "njega jedinoga". Korizma je usmjerena na Uskrs: to "povlačenje u osamu" nije samom sebi svrha, već nas priprema da s vjerom, nadom i ljubavlju živimo muku i križ kako bismo došli do uskrsnuća.

Tabor, možemo reći da je naš korizmeni hod "sinodski", zato što je nešto što činimo zajedno i svi idemo istim putem, kao učenici jedinoga Učitelja. Znamo, štoviše, da je On sâm Put, i zato Crkva, i u liturgijskom i u sinodskom itinerariju, ne čini ništa drugo nego sve dublje i potpunije ulazi u otajstvo Krista Otkupitelja.

I dolazimo tako do vrhunca. U Evanđelju se kaže da Isus »preobrazi se pred njima. I zasja mu lice kao sunce, a haljine mu postadoše bijele kao svjetlost« (Mt 17, 2). To je "vrh", cilj puta. Na kraju uspona, dok stoje s Isusom na vrhu gore, trojici učenika dana je milost da ga vide u njegovoj slavi, obasjanog nadnaravnim svjetlošću koja nije dolazila izvana, nego je zračila iz njega samog. Božanska ljepota tog viđenja bila je neusporedivo veća od svih napaora koje su učenici morali uložiti dok su se uspinjali na goru Tabor. Kao i kod svakog na-

pornog izleta u planinu, dok se penješ moraš dobro paziti na stazu, ali panorama koja se na kraju pruža pred očima iznenađuje i uzvraća svojom divotom. I sinodski se proces često čini napornim i ponekad bismo mogli klonuti duhom. No, ono što nas čeka na kraju nesumnjivo je nešto čudesno i iznenađujuće, što će nam pomoći da bolje razumijemo Božju volju i naše poslanje u službi njegova kraljevstva.

Iskustvo učenika na gori Tabor dodatno se obogaćuje kad se uz preobraženog Isusa pojavljuju Mojsije i Ilija, koji uosobljuju Zakon odnosno Proroke (usp. Mt 17, 3). Kristova je novost ispunjenje Staroga saveza i obećanjâ; neodvojiva je od povijesti Boga s njegovim narodom i otkriva njezino duboko značenje. Sinodski je hod, slično tome, također ukorijenjen u tradiciji Crkve i istodobno otvoren novostima. Tradicija je izvor nadahnuća za

traženje novih putova, kloneći se pritom napasti nepokretnosti, s jedne strane, i napasti improviziranog eksperimentiranja, s druge.

Korizmeni asketski hod i, na sličan način, sinodski hod, imaju za cilj duboku promjenu i na osobnoj i na crkvenoj razini. Ta duboka promjena, i u jednom i u drugom slučaju, ima svoj uzor u Isusovu preobraženju i postiže se milošću njegova vazmenoga otajstva. Da bi se takva duboka promjena dogodila ove godine u nama, želim predložiti dva "puta" kojim nam je ići da bismo zajedno s Isusom svladavali uspon i s njim došli do cilja.

Prvi se odnosi na poziv koji je Bog Otac uputio učenicima na gori Tabor dok su gledali preobraženog Isusa. Glas iz oblaka govori: »Slušajte ga!« (Mt 17, 5). Prva je uputa, dakle, vrlo jasna: slušati Isusa. Korizma je vrijeme milosti u onoj mjeri u kojoj slušamo njega koji nam govori. A kako nam govori? Ponajprije u Riječi Božjoj koju nam Crkva daje u liturgiji: neka naše uši ne budu začepjene za nju; ako ne možemo stalno ići na misu, čitajmo biblijska čitanja iz dana u dan, pa i uz pomoć interneta. Osim u Svetom pismu, Gospodin nam govori u našoj braći i sestrama, posebno u licima i pričama onih koji su u potrebi. No, želim dodati još jedan vid, koji je vrlo važan u sinodskom procesu: slušanje Krista povezano je također sa slušanjem naše braće i sestara u Crkvi. Riječ je o onom uzajamnom slušanju koje je u nekim fazama glavni cilj, ali je, međutim, uvijek neizostavno u metodi i stilu sinodske crkve.

Čuvši Očev glas, »učenici padoše licem na zemlju i silno se prestrašiše. Pristupi k njima Isus, dotakne ih i reče: "Ustanite, ne bojte se!" Podigoše oči, ali ne vidješe nikoga doli Isusa sama« (Mt 17, 6-8). Evo drugog savjeta za ovu korizmu: nemojmo iz straha od suočavanja sa stvarnošću s njezinim svakodnevnim naporima, potrebama i proturječjima bježati u religioznost sazdanu od izvanrednih događaja, sugestivnih iskustava. Svjetlo koje Isus pokazuje učenicima predokus je uskrsne slave, a pristupa mu se nasljedovanjem "njega jedinoga". Korizma je usmjerena na Uskrs: to "povlačenje u osamu" nije samom sebi svrha, već nas priprema da s vjerom, nadom i ljubavlju živimo muku i križ kako bismo došli do uskrsnuća. I na sinodskom putu se ne smijemo zavaravati da smo stigli do cilja kad nam Bog daje milost nekih snažnih iskustava zajedništva, jer i tad nam Gospodin ponavlja: »Ustanite, ne bojte se!«. Sidimo u nizinu i neka nam milost koju smo doživjeli pomogne umješno raditi na sinodalnosti u svakodnevnom životu naših zajednica.

Draga braćo i sestre, neka nas u ovoj korizmi Duh Sveti snaži i potiče u našem usponu s Isusom, kako bismo mogli iskusiti njegov božanski sjaj i tako, ojačani u vjeri, nastavili svoj put zajedno s njim, koji je svjetlost na prosvjetljenje narodâ i slava puka svoga.

Izvor: IKA

10 godina pape Franje

Još nijedan papa nije se zvao Franjo, čime je simbolično okrenuo novu stranicu u povijesti papinstva. Iako se imenom ne veže niti za jednog prethodnika, ostaje snažno ukorijenjen u tradiciji Crkve. Franjo Asiški omiljeni je svetac, reformator Crkve koji je u svom vremenu pozivao na skromnost, dijalog i dosljedno nasljedovanje Krista, a time i vraćanje Crkve na izvore svojeg postojanja.

Nakon dvodnevne konklave u Vatikanu, 13. ožujka 2013. argentinski kardinal Jorge Mario Bergoglio, SJ, papinskim imenom Franjo, izabran je za novog, 266. po redu, papu. Odmah je bilo jasno da u mnogočemu odstupa od dotadašnje tradicije. Prvi je papa iz Latinske Amerike, prvi s južne polutke, prvi papa isusovac i prvi papa koji je uzeo ime Franjo, novo papinsko ime nakon 1100 godina.

Prilikom objave imena koje će koristiti kao papa objasnio je da ga je odabrao u čast svetog Franje Asiškog. Već je tim izborom dao nagovijestiti u kojem će smjeru ići njegov pontifikat. Još nijedan papa nije se zvao Franjo, čime simbolično okreće novu stranicu u povijesti papinstva. Iako se imenom ne veže niti za jednog prethodnika, ostaje snažno ukorijenjen u tradiciji Crkve. Franjo Asiški omiljeni je svetac, reformator Crkve koji je u svom vremenu pozivao na skromnost, dijalog i dosljedno nasljedovanje Krista, a time i vraćanje Crkve na izvore svojeg postojanja.

Već je prvim nastupima i odlukama papa Franjo pokazao kakvu Crkvu želi. Skromnu i poniznu, kao što je to i sam svjedočio dotadašnjim svećeničkim i biskupskim služenjem. Kao nadbiskup i kasnije kardinal nije živio u raskošnoj rezidenciji nego u malenom stanu u Buenos Airesu, a umjesto službenog, koristio je javni prijevoz. Po dolasku na papinsko mjesto nije uzeo uobičajeni zlatni križ nego željezni, a u prvom obraćanju javnost je pozdravio s "Dobra večer" (šp., it. Bona sera) umjesto uobičajenog katoličkog pozdrava (Hvaljen Isus).

„Molimo uvijek za nas, jedan za drugoga, za cijeli svijet – da dobijemo veliko bratstvo. Želim da ovaj put Crkve bude plodonosan za evangelizaciju ovog prekrasnog grada“, rekao je papa Franjo u prvom obraćanju vjernicima.

Prvu Misu svog pontifikata papa Franjo slavio je 14. ožujka u Sikstinskoj kapeli zajedno s ostalih 114 kardinala koji su sudjelovali u konklavama, a 19. ožujka inauguriran je kao poglavar Vatikana i Katoličke Crkve.

Do sada je kao Papa poduzeo 40 međunarodnih putovanja. Bosnu i Hercegovinu posjetio je u lipnju 2015. godine, a sva su njegova putovanja bila u zemlje u kojima katolici nisu većina. Vođen tim principom, Hrvatsku, za razliku od svojih prethodnika, nije posjetio.

Napisao je tri enciklike (*Lumen fidei*, 2013., *Laudato si'*, 2015. i *Fratelli tutti*, 2020.), objavio je pet apostolskih pobudnica i 26 dokumenata motuproprija. Sazvao je izvanrednu (2014.) i redovitu (2015.) sjednicu Biskupske sinode o obitelji, a 11. travnja 2015. objavio je da 8. prosinca te godine počinje izvanredna jubilarina godina milosrđa, koja je imala brojna događanja. Otvorio je, još uvijek jako aktualni, Sinodalni hod koji je priprema za redovitu Biskupsku sinodu koja je na programu u listopadu ove godine.

Jorge Mario Bergoglio rođen je 17. prosinca 1936. u Buenos Airesu, u obitelji s petero djece, roditelji su mu bili talijanski doseljenici pa papa ima i argentinsko i talijansko državljanstvo.

Kao nadbiskup Buenos Airesa, kasnije i kardinal, bio je ordinarij i za vjernike istočnoga obreda koji prebivaju u Argentini, a nemaju ordinarija vlastitoga obreda. Usto je bio i Veliki kancelar Argentinskog katoličkog sveučilišta. Na 10. redovitoj općoj skupštini Sinode biskupa u listopadu 2001. bio je generalni relator. Od studenoga 2005. do studenoga 2011. bio je predsjednik Argentinske biskupske konferencije.

Poznato je da je dobar kuhar, ljubitelj opere, prijatelj grčke klasike, Shakespearea i Dostojevskoga te dobar plivač, premda od djetinjstva ima poteškoća s plućima. Naime, u mladosti je imao infekciju zbog koje su mu liječnici morali odstraniti jedno plućno krilo. Poznat je i kao veliki ljubitelj nogometa i navijač argentinskog kluba San Lorenzo, kojeg su osnovali isusovci.

Pripremio: Danijel Delonga

Kontinentalno sinodalno zasjedanje - europske Crkve pred izazovima sinodalnosti

U zajedničkom hodu razlike nisu problem, nego vrijednost

Zasjedanje u Pragu je pokazalo da je sinodalni hod pobudio određene sumnje i strahove, posebno od opasnosti predanja duhu svijeta i razvodnjenja doktrine. No, unatoč različitim stavovima, istaknuta je želja za zajedničkim hodom te spoznaja da, međusobnim slušanjem, europske Crkve mogu biti ujedinjene u različitosti.

 Pripremila: Bruna Velčić

Na Kontinentalnom sinodalnom zasjedanju, održanom od 5. do 9. veljače u Pragu, uživo i online sudjelovalo je 590 delegata iz 39 europskih biskupskih konferencija. Zasjedanje u Pragu pokazalo je da moguće susresti se, slušati i razgovarati počevši od razlika, zidova i barijera koje postoje. Sinodalnost je više od metode, to je način života, zajedničko razlučivanje i razlučivanje znakova vremena. Potrebno je implementirati dostojanstvo i jednakost koju svi članovi Crkve imaju po krštenju i suodgovornost za poslanje evangelizacije koju je Krist dao Crkvi, te razumijevati euharistiju kao izvor zajedništva. Jedan je od zadataka produbiti teologiju, hermeneutiku i praksu sinodalnosti, a neke teme je potrebno produbiti: praćenje ranjenih, protagonizam mladih i žena, učenje od marginaliziranih. Želja je živjeti jedinstvo u različitosti, izbjegavajući napast uniformnosti, i pritom hrabro svjedočiti Božju ljubav i evanđelje.

Do izražaja je došlo kako je Radni dokument „Raširi prostor svog šatora“ (Iz 54,2) različito odjeknuo u Crkvama u Europi. Delegati Luksemburga tako su postavili pitanje imamo li hrabrosti analizirati situaciju znajući da Crkva u Europi ima dva plućna krila – pluća istoka i zapada. Pokazalo se, naime, kako najveća zabrinutost prema sinodalnim prijedlozima iz zapadne Europe dolazi iz zemalja srednje i istočne Europe. Izražen je strah da bi „proširenje šatora“ – koje izražava stav prihvaćanja i karakterizira autentično sinodalnu Crkvu – moglo rezultirati razvodnjavanjem zahtjeva koje je Crkva pozvana naviještati.

Mađarska je delegacija istaknula potrebu da Crkva autentično i jasno komunicira kršćansku istinu, a Poljska da bi pastoralna rješenja mogla biti preludij doktrinarnim promjenama te da su potrebna pastoralna rješenja koja će dati primjerene odgovore suvremenim pitanjima, ali neće dovesti u pitanje doktrinu. U nekim se izvješćima mogao nazrijeti strah od toga da i sekularnost i pluralizam

mogu utjecati na razvodnjenje nauka Crkve, posebno kad je riječ o tradicionalnom shvaćanju braka i obitelji. Istaknuto je da, iako je Crkva u svijetu i u dijalogu sa svijetom, ne smije postati svjetovna. Na poseban način, Crkva u Mađarskoj, Ukrajini, Albaniji i Rumunjskoj iskazala je zabrinutost za obitelji u sekulariziranom svijetu te su ukazale na to da je važno da Crkva ustraje u isticanju vrijednosti braka i obitelji.

Slovenski su delegati izvijestili kako mladi žele Crkvu blisku ljudima, otvorenu pitanjima rastavljenih i ponovno oženjenih, lgbt+ osobama i marginaliziranim, ali kako isto tako žele da Crkva jasno kaže da nije sve prihvatljivo. Crkva treba slušati, ali i izreći svu istinu s velikom ljubavi. Istaknuto je da je dijalog sa svijetom nužan da bismo bili misionarska Crkva, da bismo razumjeli patnje i rane ovoga svijeta i djelovali, no temeljno pitanje koje si tijekom sinodalnog hoda kao Crkva trebamo postaviti nije „što Crkva želi od Isusa danas“, već „što Isus želi od Crkve danas“. Postavljanje prvoga pitanja išlo bi za neopravdanom reformom Crkve koja bi pojeftinila poruku Evanđelja. Belgijski su delegati istaknuli da kao Crkva živimo u svijetu, ali ne nužno u kršćanskom svijetu i da tu situaciju ne treba živjeti kao prijetnju ili nešto čemu se trebamo protiviti. Negativan stav koji osuđuje svijet i društvo je sterilan jer Crkva ima mnogo toga za ponuditi,

kao i za primiti od svijeta, a sinodalni proces poziva upravo razumjeti znakove našega vremena u suvremenom sekulariziranom društvu.

Zasjedanje u Pragu jasno je pokazalo da je sinodalni hod pobudio određene sumnje i strahove, posebno od opasnosti predanja duhu svijeta i razvodnjenja doktrine. No unatoč različitim stavovima istaknuta je želja za zajedničkim hodom te spoznaja da, međusobnim slušanjem, europske Crkve mogu biti ujedinjene u različitosti. Međusobne razlike, naime, nisu problem, već vrijednost. Uočene i izražene napetosti mogu biti prilike, ovisno o tome kako im se pristupi. Mogu se gurati pod tepih, ili pretvoriti u natjecanje s dobitnicima i gubitnicima. Postoji i rizik da se napetosti pretvore u rastuću polarizaciju što je mnogo puta spomenuto kao negativna stvarnost unutar Crkve koja ju ranjava.

Napetosti mogu biti nadiđene ako je „šator“ siguran prostor gdje svi osjećaju da mogu slobodno govoriti i smanjuju se kada postoji međusobno slušanje, što se događa upravo u sinodalnom hodu. Napetosti također daju priliku za promjenu na kreativan način te zajedno trebamo tražiti načine kako to činiti. Izraženo je i mišljenje da napetosti nisu nužno nešto što je potrebno nadići, već ih je moguće shvatiti komplementarno, kao nadopunjavanje.

vanje, u smislu Psalma 85, 11: „ljubav će se i istina sastati“. Prema drugima, riječ o prividnim napetostima koje su zapravo manifestacija ravnoteže koja treba postojati. Napetosti nikako nisu isključivo negativne jer bez napetosti „šator“ se raspada, a previše napetosti ga također uništava. U konačnici, istaknuto je da su razlike i napetosti poziv da budemo radoznali otkriti argumente druge strane i da poštujemo jedni druge kako bismo budućnost naših zajednica gradili zajedno – a ne jedni protiv drugih – tražeći u različitosti bogatstvo. Potrebno je ići naprijed sa svim razlikama, bez straha i vjerujući da jedinstvo nije uniformnost. Neophodno je daljnje razlučivanje, razgovor, proučavanje, refleksija i slušanje glasa Duha Svetoga koji nas želi voditi u zajedničku budućnost iako nam se može činiti da je to teško ostvarivo.

Negativan stav koji osuđuje svijet i društvo je sterilan jer Crkva ima mnogo toga za ponuditi, kao i za primiti od svijeta, a sinodalni nas proces poziva upravo razumjeti znakove našega vremena.

Na zasjedanju je istaknuto da sinodalnost nije prisilna adaptacija poruke Evanđelja uvjetima današnjega svijeta, niti je to jednostavno odgovor na očekivanja ljudi koji su tijekom sinodalnih savjetovanja imali mogućnost izraziti vlastita mišljenja, nego je to dinamički način slušanja jedni drugih s poniznošću i otvorenoga srca onome što sugerira Duh Sveti, koji je temeljni autor sinodalnog procesa. Potrebno je usvojiti sinodalni stil i ponovno otkriti sinodalnost kao nešto što je staro i pripada prirodi Crkve, a opet je novo. Više je delegacija istaknulo potrebu trajnog obrazovanja svih vjernika, i klera i laika, za implementaciju sinodalnosti.

Sinodalna metoda zahtijeva produbljenje, formaciju i institucionalizaciju jer postoji opasnost da sinodalnost ostane apstraktan i formalan pojam. Potrebno je stoga učiti činjenjem. Jedna od plodnih metoda je duhovni razgovor, pri čemu se učimo slušati. Posebno je važno slušati one koji su na marginama: žene, lgbt+ osobe, siromašne, žrtve nasilja i druge. Potrebno je učiti i govoriti, a najpotrebnije je učiti se slušati Duha Svetoga koji je stvarni protagonist kako bismo išli naprijed s onim što on traži, a ne s vlastitim ideološkim agendama.

Primjena sinodalne metode treba zahvatiti Crkvu na svim razinama: riječ je o novom stilu crkvenosti koji valja implementirati u našim lokalnim crkvenim zajednicama. Karakterizira ga aktivno slušanje i duhovno razlučivanje u procesima odlučivanja, a započinje ponovnim otkrivanjem suodgovornosti koju svi po krštenju imamo za izgradnju Crkve. Sinodalnost je zadatak svih krštenih, pri čemu je, kako su istaknuli mađarski delegati, uključenje laika prilika da nadopune, a ne da zamjene poslanje ministerijalnog svećenstva. Kako bi suradnja mogla biti plodna, potrebno je formirati svećenike i sve vjernike kako bi ponovno otkrili svoje zvanje i suodgovornost, pri čemu je važno uočiti pluriministerijalnost Crkve, to jest prisutnost različitih službi, zvanja i karizmi. Potrebno je nadići klerikalizam, a jedan od načina je upravo promicanje suodgovornosti. Vjernici moraju postati svjesniji da su dio Crkve i nužni u poslanju Crkve.

Na zasjedanju su u ime HBK sudjelovali glasnogovornik Zvonimir Ancić, članica Družbe sestara Milosrdnica Riječke provincije s. Marta Carti, doktorica bioetike i Diana Tikvić, djelatnica Hrvatske katoličke mreže. Zasjedanju se pridružio i donedavni predsjednik HBK Želimir Puljić, zadarski nadbiskup u miru. Kao delegati Riječke nadbiskupije na zasjedanju su online sudjelovali crkveni povjesničar Marko Medved i bibličarka Bruna Velčić. Pojedine su delegacije izlagale i razgovarale o odjecima koje je izazvao Radni dokument za kontinentalnu fazu pod nazivom „Raširi prostor svog šatora“ (Iz 54, 2). Naposljetku je pripremljen nacrt završnog dokumenta koji će biti poslan Generalnom tajništvu Sinode kao doprinos sljedećim koracima sinodalnog hoda.

Iskustva iz Praga na okruglom stolu u Nadbiskupskom domu u Rijeci

Sinodalni hod: živjeti jedinstvo u različitosti

„Zajedništvo Crkve nije narušeno, nego obogaćeno različitostima“, zaključili su predstavnici Riječke nadbiskupije koji su sudjelovali na Kontinentalnom sinodalnom zasjedanju održanom u Pragu od 5. do 9. veljače. Svoja iskustva sa susreta na kojem je sudjelovalo 590 delegata iz 39 europskih biskupskih konferencija iznijeli su 28. veljače na okruglom stolu u Nadbiskupskom domu u Rijeci. Bioetičarka s. Marta Carti u Prag je otputovala s delegacijom Hrvatske biskupske konferencije, a bibličarka Bruna Velčić i crkveni povjesničar Marko Medved zasjedanje su pratili on-line.

Delegacije svake zemlje predstavile su sažetke svojeg dosadašnjeg sinodalnog puta i razgovarale o odjecima Radnog dokumenta za kontinentalnu fazu Sinode pod nazivom „Raširi prostor svog šatora“ (Iz 54, 2). Na susret u Pragu svaka Europska država donijela je sa sobom različito povijesno nasljeđe pa tako su tako i predstavnici Katoličke Crkve iz tih država iznijeli različita iskustva, potrebe i načine djelovanja. Razlike postoje i u samom prihvaćanju sinodalnosti, dok jedni u tome vide opasnost da Crkva postane previše svjetovna drugi vide priliku za traženje novih puteva ostvarivanja Isusove radosne vijesti.

„Vjerujem da razlike u promišljanju uloge i misije Crkve primjećujemo na svim razinama, pa i među nama ovdje. Trebali bismo, a to je ovo zasjedanje pokazalo, dati prostora tim različitostima, izbjeci polarizaciju i ojačati zajedništvo Crkve. Nadam se da će i naša mjesna Crkva krenuti tim putem“, zaključila je Velčić.

„Bilo je to jedno veliko duhovno iskustvo kakvo bih svakome poželjela“, rekla je s. Marta Carti. Opisala je sam tijek zasjedanja koje se najvećim dijelom odvijalo u manjim skupinama s predstavnicima različitih zemalja. Sudionici su intenzivno raspravljali o temama koje bi se trebale naći na dnevnom redu Sinode biskupa u listopadu, koje su pak proizišle iz dosadašnjih sinodalnih izvješća iz svih zemalja svijeta.

Marko Medved istaknuo je kako je način komunikacije sudionika, otvorenost, iskrenost i spremnost na slušanje bio velik izraz crkvenosti, duhovo iskustvo, a ne parlament. „To može biti poticaj svakome od nas da treba sudjelovati u obnovi naše Crkve.“ Objasnio je da cijeli sinodalni proces poziva na tumačenje i razumijevanje znakova vremena. „Oni su nam pomoć da vidimo što evanđelje danas od nas traži. To nije prilagođavanje evanđelja, nego oslušivanje Duha i promjena načina djelovanja Crkve.“ Podsjetio je da je još na Drugom vatikanskom saboru konstatirano da je objava završena, ne mijenja se, ali da je naše razumijevanje objave proces i da se mijenja.

„Osobno imam povjerenja u sinodalni proces zato što znam da je Crkva tijekom povijesti u kriznim trenucima ispravne odluke donosila samo kada se u strahu nije zatvarala, nego je bila otvorena. Crkva nije sekta koja prima samo ljude istoga profila“, zaključio je Medved.

U razgovor nakon izlaganja uključio se i nadbiskup Mate Uzinić koji je istaknuo važnost i vrijednost laika u sinodalnom procesu. Relator za Sinodalni hod Riječke nadbiskupije Mario Gerić istaknuo je kako ne stoji teza da dijalog sa svijetom vodi u mlakost vjere. „Dijalog vodi otkrivanju i jačanju vlastitog identiteta“, zaključio je Gerić.

Kršćanstvo je put

Crkva je kao zajednica hodočasnika živi organizam, što znači da treba uvijek biti otvorena, mijenjati se i razvijati. Sinodalnost, zajednički hod (syn hodos), znači stalnu otvorenost Božjemu Duhu, po kojem uskrsli, živi Krist živi i djeluje u Crkvi. Sinoda je prilika da zajedno slušamo što Duh danas govori Crkvama.

Halík tijekom Ljetne škole teologije u Dubrovniku
© Vatican News

Poznati češki teolog Tomáš Halík održao je 6. veljače u Pragu duhovni uvod u Kontinentalno sinodalno zasjedanje. Prenosimo izbor dijelova njegova govora.

Na početku njihove povijesti, kada su kršćane pitali što je novo u njihovoj praksi, je li to nova religija ili nova filozofija, odgovorili su: to je put. To je način nasljedovanja onoga koji je rekao: Ja sam Put. Toj su se viziji kršćani tijekom povijesti stalno vraćali, osobito u kriznim vremenima.

Zadaća svjetske Sinode biskupa jest anamneza. Treba se podsjetiti, oživjeti i produbiti dinamički karakter kršćanstva. Ono je bilo put u početku, a tako će biti sada i zauvijek. Crkva je kao zajednica hodočasnika živi organizam, što znači da treba uvijek biti otvorena, mijenjati se i razvijati. Sinodalnost, zajednički hod (syn hodos), znači stalnu otvorenost Božjemu Duhu po kojem uskrsli, živi Krist živi i djeluje u Crkvi. Sinoda je prilika da zajedno slušamo što Duh danas govori Crkvama.

.....

Moramo jasno i razumljivo reći što europsko kršćanstvo danas želi i može učiniti kako bi odgovorilo na radosti i nade, žalosti i tjeskobe cijelog našeg planeta – ovog planeta koji je danas na mnogo načina međusobno povezan, a istovremeno podijeljen i na mnoge načine globalno ugrožen.

.....

Papa Benedikt, prilikom posjeta ovoj zemlji (Češkoj), prvi je izrazio ideju da bi Crkva trebala, poput Jeruzalemskog hrama, formirati „Predvorje pogana“. Dok sekte prihvaćaju samo one koji su potpuno vjerni i predani, Crkva mora držati otvorenim prostor za duhov-

ne tražitelje, za one koji, iako se u potpunosti ne identificiraju s njezinim učenjima i praksama, ipak osjećaju neku bliskost s kršćanstvom. Isus je izjavio: „Tko nije protiv nas, za nas je“, (Mk 9, 40); upozoravao je svoje učenike na revnost revolucionara i inkvizitora, na pokušaje da glume anđele Posljednjeg suda te da prerano odvajaju žito od kukolja. Čak je i sveti Augustin tvrdio da su mnogi od onih koji misle da su vani zapravo unutra, a mnogi koji misle da su unutra zapravo su vani.

.....

Poziv da se unutar hrama Crkve otvori „Predvorja pogana“, kako bi se integriralo one koji su u traženju, bio je pozitivan korak na putu sinodalnosti u duhu Drugoga vatikanskog koncila. Danas, međutim, moramo ići korak dalje. Nešto se dogodilo cijelom hramskom zdanju Crkve i to ne smijemo zanemariti.

Prije svog izbora na Petrovu stolicu, kardinal Bergoglio podsjetio je na riječi Svetoga pisma: Isus stoji na vratima i kuca. Ali danas, dodao je, Isus kuca iznutra. Želi van i mi ga moramo u tome slijediti. Moramo nadići naše sadašnje mentalne i institucionalne granice kako bismo prije svega išli ususret siromašnima, marginaliziranim, onima koji pate. Crkva mora biti poljska bolnica – ovu ideju pape Franje treba dalje razvijati.

Poljska bolnica mora imati potporu Crkve koja zna dati stručnu dijagnozu (čitati znakove vremena); prevenciju (jačanje imunološkog sustava protiv zaraznih ideologija kao što su populizam, nacionalizam i fundamentalizam); dugotrajnu terapiju i ozdravljenje (uključujući proces pomirenja i zacjeljivanje rana nakon razdoblja nasilja i nepravde).

Za tu vrlo osjetljivu zadaću Crkvi su žurno potrebni saveznici – na svom putu ne smije biti sama, to je zajednički put (syn hodos). Ne smijemo pristupati drugima s nadutošću i ohološću onoga koji posjeduje istinu. Istina je knjiga koju još nitko od nas nije pročitao. Mi nismo posjednici istine, nego smo ljubitelji istine i ljubitelji Jedinog koji može reći: Ja sam Istina.

Isus na Pilatovo pitanje nije odgovorio nekom teorijom, nekom ideologijom ili nekom definicijom istine, nego je dao svjedočanstvo za istinu koja nadilazi sve doktrine i ideologije; objavio je istinu koja se događa, koja je živa i osobna. Samo Isus može reći: Ja sam Istina. I istodobno kaže: Ja sam put i život.

.....

Crkva sudjeluje u preobrazbi svijeta ponajprije evangelizacijom, što je njezino glavno poslanje. Plodnost evangelizacije krije se u inkulturaciji, živom i dubokom ukorjenjivanju vjere u jednu živu kulturu, u način na koji ljudi misle i žive. Sjeme riječi mora biti zasađeno u dobro tlo na odgovarajućoj dubini. Evangelizacija bez inkulturacije puka je površna inkulturacija.

Europsko kršćanstvo smatra se paradigmatičkim primjerom inkulturacije: u europskoj kulturi kršćanstvo je postalo dominantna snaga. Postupno su se, međutim, pojavile mane i sjene te vrste evangelizacije. Od prosvjetiteljstva u Europi smo svjedočili stanovitaj „ekskulturaciji“ kršćanstva, sekularizacije kulture i društva. Proces sekularizacije nije prouzročio nestanak kršćanstva, kako su neki očekivali, nego njegovu preobrazbu. Neki elementi evanđeoske poruke koje je Crkva bila zanemarila za vrijeme svoje sprege s političkom moći ugrađeni su u sekularni humanizam. Drugi vatikanski koncil pokušao je okončati „kulturološke ratove“ između katolicizma i sekularnog moderniteta i dijalogom integrirati upravo te vrijednosti (primjerice, naglasak na slobodi savjesti) u službeno crkveno učenje.

Prva rečenica konstitucije *Gaudium et spes* zvuči kao bračni zavjet: Crkva je suvremenom čovjeku obećala ljubav, poštovanje i vjernost, solidarnost i prijemčivost za njegove radosti i nade, za njegove žalosti i tjeskobe.

Međutim, na tu je udvornost slabo uzvraćeno. Za „modernog čovjeka“ Crkva je bila prestara i neprivaćna mlada. Usto, blagonaklonost Crkve prema kulturi moderne došla je u vrijeme kad je moderna bila na izdisaju. Kulturna revolucija iz 1968. vjerojatno je pred-

stavljala ujedno i vrhunac i svršetak razdoblja moderne. Godina 1969., godina u kojoj je čovjek kročio na Mjesec i kada je izumom mikroprocesora započelo internetsko doba, može se smatrati simboličnim početkom novog, postmodernog doba. To je doba posebno obilježeno paradoksom globalizacije: s jedne strane, gotovo univerzalna povezanost, a s druge, radikalna pluralnost.

Tamna strana globalizacije danas se pokazuje u svom punom svjetlu. Dovoljno se sjetiti globalnog širenja nasilja: od terorističkih napada na Sjedinjene Američke Države 2001. godine, preko državnog terorizma ruskog imperijalizma i današnjeg ruskog genocida u Ukrajini, pandemije zaraznih bolesti, uništavanja prirodnog okoliša, pa do rastakanja moralne klime kroz populizam, lažne vijesti (*fake news*), nacionalizam, politički radikalizam i vjerski fundamentalizam.

Teilhard de Chardin bio je jedan od prvih proroka globalizacije, koju je nazvao „planetarizacijom“, odražavajući njezino mjesto u kontekstu sveukupnog razvoja kozmosa. Teilhard je tvrdio da vrhunac procesa globalizacije neće proizići iz svojevrstnog automatizma razvoja i napretka, već iz svjesnog i slobodnog okretanja čovječanstva prema „jednoj sili koja ujedinjuje, a ne uništava“. On je tu snagu vidio u ljubavi kako je ona shvaćena u evanđelju. Ljubav je samoostvarenje kroz autotranscendenciju.

Mislim da se taj odlučujući trenutak zbiva upravo sada i da zaokret kršćanstva prema sinodalnosti, preobrazba Crkve u dinamičnu zajednicu hodočasnika može utjecati na sudbinu čitave ljudske obitelji. Sinodalna obnova može i treba biti poziv, poticaj i nadahnuće svima da zajedno koračamo, da zajedno rastemo i sazrijevamo.

Ima li europsko kršćanstvo danas hrabrosti i duhovne snage odvratiti prijetnju „sukoba civilizacija“, pretvarajući proces globalizacije u proces komunikacije (povezivanja), dijeljenja i uzajamnog obogaćivanja, u jedan „*civitas ecumenica*“, školu ljubavi i „univerzalnog bratstva“?

Kad je pandemija koronavirusa ispraznila i zatvorila crkve, pitao sam se je li taj „lockdown“ proročko upozorenje. Tako bi uskoro mogla izgledati Europa ako naše kršćanstvo ponovno ne oživi, ako ne shvatimo što danas „Duh govori Crkvama“.

Ako Crkva želi pridonijeti preobrazbi svijeta, ona se sama mora trajno preobražavati: ona mora biti „*ecclesia semper reformanda*“. Da bi reforma, promjena oblika, na primjer nekih institucionalnih struktura, urodila dobrim plodovima, mora joj prethoditi i pratiti je revitalizacija „krvotoka“ tijela Crkve, a to je duhovnost. Nije moguće fokusirati se samo na pojedine organe, a zanemariti brio o onome što ih spaja i ulijeva im Duh i život.

Danas mnogi „ribari ljudi“ osjećaju nešto slično onom što su osjećali ribari iz Galileje na obalama Genezaretskog jezera kad su prvi put susreli Isusa: „Mučismo se cijelu noć i ništa ne ulovismo“. U mnogim europskim zemljama crkve, samostani i bogoslovljive zjape prazni ili poluprazni.

Isus nam govori isto ono što je rekao i iscrpljenim ribarima: pokušajte ponovno, izvezite na pučinu. Pokušati ponovo ne znači ponavljati stare greške. Potrebni su upornost i hrabrost da se napusti plićak i ode u duboke vode. „Zašto se bojite, malovjerni?“, kaže Isus u svim olujama i krizama. Vjera je hrabro putovanje u dubinu, putovanje preobrazbe (*metanoia*) Crkve i svijeta, zajedničko putovanje (*syn-hodos*) sinodalnosti.

Put je to od paralizirajućeg straha (*paranoia*) do *metanoije* i *pronoje*, dalekovidnosti, razboritosti, razlučivanja, otvorenosti budućnosti i prijemljivosti za Božje izazove u znakovima vremena.

Neka naš susret u Pragu bude hrabar i blagoslovljen korak na ovom dugom i zahtjevnom putu.

(fratellanza.net)

Riječ belgijskog kardinala Jozefa de Kesela, nadbiskupa Mechelena i Bruxellesa, na Kontinentalnom sinodalnom zasjedanju u Pragu, 6. veljače

© Vatican News

Ne samo da živimo u epohi promjena nego i u promjeni epohe

Usred svijeta Crkva je pozvana biti znakom Božje ljubavi ne samo za sebe nego i za ovaj svijet. To je veliko pitanje: kako biti prisutan riječima kroz navještaj, ali i djelima, zalaganjem za pravedniji i bratskiji svijet.

Zapanjujuće je primijetiti u Dokumentu kontinentalne faze kako su razmišljanja i očekivanja posvuda identična. Stoga osjećamo da nam je potrebno obraćenje i duboka reforma. Ne samo da živimo u epohi promjena nego i u promjeni epohe.

U Europi ta promjena poprima specifičan oblik suočavanjem s društvom koje je sve više sekularizirano. U Europi praktički više ne postoji homogeno kršćansko društvo. Nije dobro samo konstatirati ovu situaciju i doživljavati je kao prijetnju i kao nešto čemu se treba suprotstaviti. Kao Crkva živimo u svijetu, ali ne nužno u kršćanskom svijetu. To zahtijeva promjenu mentaliteta i stvarno obraćenje s naše strane.

Negativan stav koji osuđuje svijet i društvo je sterilan. Imamo mnogo toga za ponuditi svijetu, ali imamo i mnogo toga za primiti od njega. Otvorenost prema svijetu može nam pomoći da bolje razumijemo evanđelje. Sveti papa Ivan XXII. govorio je u tom pogledu o znakovima vremena. Cijeli nas sinodalni proces poziva na razumijevanje znakova našeg vremena, također i znakova suvremenog sekulariziranog društva. Otuda upravo veliki izazovi s kojima se danas susrećemo i koji se tako jasno pojavljuju u dokumentu: pitanje zaredene službe i dru-

gih službi i odgovornosti u Crkvi, bratska Crkva s vršenjem autoriteta na primjeren način koji isključuje svaki oblik zlouporabe moći, sinodalna Crkva bez klerikalnih devijacija, mjesto žene, etička pitanja s posebnom pažnjom prema onima koji se osjećaju isključenima iz Crkve. Ovo nisu pokušaji prilagođavanja evanđelja suvremenom dobu, već su sve znakovi našega vremena: vremena koje nam pomaže da bolje razumijemo što evanđelje od nas danas traži.

Dokument nam govori da trenutno samo sinodalna Crkva može naviještati evanđelje. Sinodalnost je u službi misionarske Crkve. Ali nije uvijek jasno što se misli pod evangelizacijom. Živimo u pluralističkom društvu koje je izgrađeno na toleranciji i poštivanju drugih. Naš pastoral ne može biti pastoral osvajanja ili ponovnog osvajanja, već pastoral prisutnosti. Nije problem biti manje brojan, nego biti beznačajan. Usred svijeta Crkva je pozvana biti znakom Božje ljubavi ne samo za sebe nego i za ovaj svijet. To je veliko pitanje: kako biti prisutan riječima kroz navještaj, ali i djelima, zalaganjem za pravedniji i bratskiji svijet. Potrebno je pod svaku cijenu izbjeći da sinodalni put postane stvar koja se tiče samo Crkve *ad intra*.

Razgovor: Željko
Međimorec,
Ex libris

Povodom izdanja knjige “Homo libris. Kralj hrbata” u čast Željku Međimorcu, pokretaču i vlasniku antikvarijata i izdavačke kuće *Ex libris* u Rijeci, koja među svoja izdanja ubraja i niz vrijednih teoloških djela, razgovarati smo s njim o knjigama, o Rijeci, o vjeri i o njemu dragim prijateljima: Branku Fučiću i o. Marijanu Jurčeviću.

Moja teološka inicijacija bila su predavanja o. Marijana Jurčevića

Inicijator naše teološke biblioteke je Zoran Grozdanov, no nju sam pokrenuo i zbog Branka Fučića, koji je bio važna osoba u mom životu, a upoznali smo se u dominikanskom samostanu.

Razgovarao: Marko Medved

U prosincu 2021. godine Ministarstvo kulture dodijelilo je *Ex librisu* nagradu za najbolji antikvarijat u Hrvatskoj. U obrazloženju žirija pisalo je da je “hram knjige u gradu na Rječini”, a njezin vlasnik Željko Međimorec “mala je književna enciklopedija i knjižar koji živi za knjige”. Recite nam kada, kako i zašto je otvoren *Ex libris*?

Prije otvaranja *Ex librisa* 1996. godine, tri sam godio radio u antikvarijatu Frana Kurelca u Malom neboderu, u Ciottinoj ulici. Godine 1996. počinje s radom *Ex libris*, ali ne na sadašnjoj adresi već na Rivi broj 4, u vlastitom prostoru stambene zgrade, gdje će antikvarijat djelovati 16 godina. Potom se 2012. godine pružila prilika za gradskim prostorom na sadašnjem mjestu koje ima 150 kvadratnih metara, a promjena lokacije i veća kvadratura otvorili su druge mogućnosti i ideje.

Zato *Ex libris* nije samo knjižara i izdavačka kuća, to je istaknuto kulturno okupljalište pisaca, intelektualaca raznih struka i svjetonazora. Kako je do toga došlo?

Ovaj je prostor pogodan za promocije. U početku smo imali triput manje knjiga negoli danas pa je i prostora bilo više. Na svečanom otvaranju antikvarijata kvartet Veljak izveo je stavak koji je za tu prigodu komponirao Valter Veljak, a tema stavka je bitka na Krbavskom polju po zapisu popa Martinca iz Drugog Novljanskog brevijara datiranog 1495. Zapis je na crkvenoslavenskom jeziku hrvatske redakcije na otvaranju nadahnuto kazivao Bernard Balon.

Uslijedili su upiti o predavljanju raznih knjiga koje smo redovito prihvaćali. Počinjemo događaje snimati i postavljati na kanalu YouTube. Već 2014. godine imali smo pedesetak jazz koncerata kroz godinu. Pročulo se

i stvari su se redale same od sebe. Prostor i ambijent u kojem su kulisa knjige mnogima je postao inspiracija. Tako su se u prostoru izuzev predavljanja knjiga i koncerata igrale predstave, organizirala predavanja, izložbe.

Vaša je kuća objavila velik broj naslova. Koje biste naslove izdvojili kao posebno važne ili Vama prirasle srcu?

Posebno bih izdvojio izdavanje knjige *Slova na dar Branku Fučiću*, objavljene 2009. godine na njegovu desetu godišnjicu smrti. Radi se o zborniku obilnog sadržaja i velikog broja autora pri čemu treba naglasiti da suradnike nije trebalo povlačiti za rukav, već su oni sami spontano prilazili izražavajući želju za suradnjom. Knjiga je vrlo lijepo grafički uređena, a u prilogu ima i CD s dokumentarnom radiodramom o Fučiću, autora Mladena Kušeca koji je u njoj predstavio Fučićevu svakodnevicu od Kostabele do Punta. Knjiga je predstav-

Branko Fučić - spoj kršćanstva i kulture

Branko Fučić bio je među suradnicima prilikom izrade Leksikona ikonografije, simbolike i liturgike zapadnog kršćanstva zajedno s nekolicinom naših renomiranih znanstvenika. Ta je knjiga nastala u socijalističkom kontekstu u kojem je bilo zahtjevno prikazati središnju ulogu Crkve i kršćanstva u stvaranju kulture i umjetničkih djela, a to je Fučić, uspješno i profesionalno, neupitno učinio.

Fučićeva je velika prednost bila njegova intuicija. Za sebe je govorio da je Sherlock Holmes. On nije bio kabinetni znanstvenik, već osoba povezana sa zajednicom odnosno s okruženjem nastanka pojedinog kulturnog blaga.

Kada bi učenici i studenti vraćali u ovaj antikvarijat opazili bi fotografiju Branka Fučića na ulazu. Prepoznali bi ga i u razgovoru sa mnom često potvrđivali činjenicu da je obilazio razna mjesta diljem kvarnerskih otoka, pri čemu su ti mladi redovito govorili da je on uvijek razgovarao s njihovim djedovima i bakama, odnosno najstarijim žiteljima dotičnih otočkih lokaliteta.

ljena u Sveučilišnoj knjižnici u Rijeci u prostoru stalne zbirke glagoljice, u čijem je postavu i sam Fučić sudjelovao.

Istaknuo bih i vrijednu knjigu Milana Rakovca *Kvarnerski otočni lucidar* iz 2012. godine, ne samo zbog osebnog stila ovog autora već i zbog teme, otoka Cresa i Lošinja, koji su mi posebno prirasli srcu.

Među naslovima koje je *Ex libris* objavio mnogo je vrijednih teoloških naslova istaknutih teologa. Neko ste vrijeme izdavali i hrvatsko izdanje međunarodnog teološkog časopisa *Concilium*. Time ste upotpunili prazninu koju domaće vjerske izdavačke kuće nisu prepoznale. Što Vas je potaknulo na taj poduhvat? I kakvo je, prema Vašem mišljenju, stanje izdavaštva teološke literature danas u Hrvatskoj?

Za teologiju u *Ex librisu* zaslužan je Zoran Grozdanov koji je bio okidač promjene i zbog koga smo ušli u vjerske izdavačke vode. Do tada smo bili usmjereni samo na objavljivanje krimića. Zoran mi je stalno pričao o J. Moltmannu i njegovoj knjizi *Raspeti Bog*. Čitao mi je ulomke iz knjige i obojica smo bili oduševljeni. Onda je Zoran kontaktirao još jednog važnog teologa Hansa Künga radi objave hrvatskog izdanja njegova bestsellera *Postoji li Bog?* Küng je na moje iznenađenje odmah pozitivno odgovorio, poslao je i predgovor i svoju fotografiju za objavu u knjizi.

A što se *Conciliuma* tiče, žao mi je što se ugasio. To je pitanje i odnosa s *Communio*. Spomenuo bih u tome kontekstu franjevca iz Sarajeva Milu Babića, koji mi je rekao da je sredinom sedamdesetih od njega zatražena ekspertiza i analiza, čini mi se od strane Kršćanske sadašnjosti, o ta dva teološka časopisa, odnosno o teološkim usmjerenjima *Conciliuma* i *Communija*. Babić mi je na temelju toga prije petnaestak godina rekao: „Za vas je *Concilium*

je slobodniji i kritičniji, a uklapa se u Vašu teološku biblioteku.“ Glede načina uređivanja toga međunarodnog teološkog časopisa rekao bih da je izvrsno organiziran, a čak dvije godine unaprijed određuju se teme brojeva. Zoran je inicijator naše teološke biblioteke, pa u tom kontekstu i *Conciliuma*; sve je bilo na njemu. No, u objavu teološke literature krenuo sam i zbog Branka Fučića koji je bio važna osoba u mom životu, a upoznali smo se u dominikanskom samostanu.

S njim Vas veže dugogodišnje prijateljstvo. Koje uspomene biste izdvojili?

Između Branka Fučića i mene bila je velika razlika u godinama. Bio je 43 godine stariji od mene, ali to u našem odnosu nije otežavalo već olakšavalo stvari. Naime, nisam bio njegove struke pa među nama nije moglo biti napeposti ni prijepora. Zvao sam ga barba Branko. Bio sam njegov mali koji mu je pomagao u obavljanju sitnih poslova, poput nabavke hrane ili prijevoza kada je išao na udaljene lokacije na kojima je trebao nastupati. Sjećam se susreta s Fučićem na njegov rođendan 1996. ili 1997. Marko Grčić trebao je dovršiti davno započeti Hudelistov intervju s Fučićem za *Globus*, pa smo ga zajedno posjetili na Kostabeli. Način na koji nas je dočekao rječit je prikaz njegove druželjubive primorske duše: ugostio nas je za stolom kuhinje a ne u salonu. Mene je poslao po vino koje je držao u šufitu, a mojoj supruzi Milani je rekao da nam ispeče kestene. Jednostavan i neposredan, nudio je sve što su toga dana on i Nada imali na jelovniku. Bio je osobito raspoložen i duhovit, pa smo odmah nakon susreta nas troje u Markovoj sobi u hotelu Mozart pokušali rekonstruirati i zapisati svaku njegovu misao i dosjetku, koja se nije smjela zagubiti pamćenjem.

Barba Branko nam je tada ispričao epizodu iz svog života koja nam do tada nije bila poznata, a koja najbolje ilustrira njegovu plemenitu

dušu. Sjećao se kako je tek primivši mjesečnu plaću, mladomisniku svećeniku Josipu Bozaniću, kojega je poznao s otoka Krka, poklonio novac za odijelo. Bez obzira na potrebe vlastite obitelji, sažalio se na siromašnog, mršavog Josipa, koji nije imao stričeve u Njemačkoj, koji bi mu novčano pomogli da si za taj svečani trenutak kupi novo odijelo. Fučić je tada rekao kako je uočio da se radi o bistrom momku i da „nas sirotinja može izvući“. Učinio je to na nenametljiv i samozatajan način uz pomoć jednog dominikanca iz Rijeke. Jedino se potrudio da obveže primatelja dara da isto tako i on uzvratiti nekome u potrebi kada u životu za to bude u prilici. Kad su Bozanića redili za biskupa Fučić ga je podsjetio na tu epizodu.

Kao mladi vjernik bili ste redoviti posjetitelj dominikanskog samostana i pokojnog teologa Marijana Jurčevića koji je ondje dugi niz godina okupljao studente. Kakve uspomene imate na njega?

Moja teološka inicijacija bila su predavanja četvrtkom patera Marijana Jurčevića. Utorkom sam išao i na susrete s paterom Mijom koji je vodio molitvenu zajednicu i mladima organizirao igranje ping-ponga. Jurčević je primao francuske listove i časopise jer je volio pratiti što je u fokusu interesa u inozemstvu. Jurčevićevi ciklusi predavanja poklapali bi se sa semestrima na fakultetu; na početku semestra studentima bi ponudio neke od aktualnih tema ne skrivajući pritom osobne preferencije. Dakako, predavanja su se održavala u pušačkom ambijentu jer je taj nadahnuti teolog volio pričati uz duhan. Bio je uistinu zanimljivih ciklusa predavanja, poput onoga o Dostojevskom, o prijateljstvu, zaljubljenosti, ljubavi itd. Pritom je koristio npr. knjižice splitskog svećenika Ivana Cvitanovića. Okupljali su se mladi od 18 do 25 godina, ali je bilo i starijih. Analizirao je egzistencijalna pitanja kroz biblijsku prizmu. Ako je bio spriječen, dao bi nam videokasetu s Brankom Sbutegom ili bi nam jasno i nadahnuo predavanje održao bibličar Ante Kresina.

Razdoblje pape Franje vrijeme je otvorenog promišljanja o Crkvi. Koji su za Vas znakovi nade ili razlozi pesimizma glede Crkve, odnosno kršćanstva danas?

Dobro je to što papa Franjo radi, ali bojim se da je suprotna struja protivna papi kod nas još uvijek jaka. Dolazak nadbiskupa Mate Uzinića ovdje u Rijeku bio je dobar potez. To da se mjesni biskup otvara široj zajednici, ne samo vjernicima, vrlo je važno i to treba podržati.

Kakav je Vaš odnos s gradom? Što je za Vas Rijeka?

Na ovo bih pitanje odgovorio upućujući na višegodišnji ciklus predavanja o Rijeci koji smo imali u našem prostoru. To su predavanja *Kako čitati grad* koja su uređivale Daina Glavočić i Jasna Malvić, a na koje me je uputio Nenad Labus. Riječ je o ciklusu predavanja o kulturnoj, povijesnoj, industrijskoj baštini Rijeke koje je epidemija koronavirusa, nažalost, prekinula. No nadam se da ćemo ih ponovno pokrenuti. Javnost ih je voljela i redovito posjećivala, jer priča o gradu nikada ne bi trebalo biti dovoljno. Tako ga bolje upoznajemo i više cijenimo, stalo nam je i nastojimo svojim radom u njemu bolje živjeti.

Sjećanje na prof. o. Marijana Jurčevića

Propovjednik kojega se rado slušalo

Jurčević se isticao kritičkim pristupom Crkvi i društvu, uvijek zauzet za obnovu Crkve. Slušače je trajno poticao da se i sami počnu pitati i tražiti odgovore.

U kapeli Bezgrješnog Začeca BDM Dominikanskog samostana u Rijeci u srijedu 1. ožujka 2023. održana je tribina „Sjećanje na prof. dr. sc. o. Marijana Jurčevića (1939. - 2017.)“. Velik odaziv građana Rijeke koji su do posljednjeg mjesta ispunili ovaj nedavno obnovljen sakralni prostor ukazuje na zahvalnost i još živa sjećanja brojnih vjernika. Tribinu je pratio i riječki nadbiskup Mate Uzinić.

Kao teolog, profesor, humanist i duhovnik u 50 godina djelovanja i života u Rijeci poučavao je i odgajao brojne generacije studenata Teologije u Rijeci kao i onih mladih ljudi koji su se redovito okupljali u dominikanskom

samostanu u središtu Rijeke. Bio je izvrstan poznavatelj povijesti teologije, ali i suvremenih gibanja. Kvalitetom svojih predavanja, a nadahnjujući se radovima poznatih svjetskih teologa, obilježio je Visoku bogoslovsku školu, danas Teologiju u Rijeci. Drugi vatikanski koncil ostavio je na njega snažan dojam obilježivši njegov teološki i pastoralni rad. Njegovao je dijalog sa svijetom kulture, kao i s nevjerujućima, a još u razdoblju komunizma predavao je i na Pedagoškom fakultetu u Rijeci. Bio je propovjednik kojega se rado slušalo, a zajedno sa svojom subračom učinio je od Dominikanskog samostana sv. Jeronima u Rijeci mjesto gdje su se rado okupljali mladi, studenti i pripadnici

svijeta kulture. Bilo mu je stalo do formacije mislećeg, aktivnog i odgovornog člana crkvene zajednice. Jurčević se isticao kritičkim pristupom Crkvi i društvu, uvijek zauzet za obnovu Crkve. Slušače je trajno poticao da se i sami počnu pitati i tražiti odgovore.

Program koji je vodio Marko Medved, u organizaciji Riječke nadbiskupije i dominikanskoga samostana, uključio je više sudionika iz akademske zajednice kao i iz kruga ljudi koji su se dugi niz godina okupljali u okviru crkve sv. Jeronima i tjednih teoloških tribina koje je Jurčević vodio. O prof. Jurčeviću govorili su profesori Richard Pavlič i Josip Grbac, Miroslav Radić, Anđelko Vlah, Vladimir Žmak, Marija Mioč, Marko Medved, a pročitan je i tekst umirovljenog nadbiskupa Ivana Devčića, Jurčevićeva prijatelja i kolege. Skupu se obratio i prior samostana Ivan Dominik Iličić.

Rođen 1939. u Kovačima pored Tomislavgrada, Jurčević je počeo predavati na Visokoj bogoslovskoj školi u Rijeci od 1966. da bi već dvije godine nakon toga započeo doktorski studij u Francuskoj i Kanadi. Godine 1973. obranio je doktorsku tezu na temu „Ljudska narav i istočni grijeh u učenju sv. Tome Akvinskog“, nakon čega se vraća u Rijeku 1973. Od tada je neprekinuto vršio sve poslanje kao profesor dogmatike skoro četiri desetljeća, a kao propovjednik i aktivni dionik crkvenoga života sve do smrti 30. srpnja 2017.

Ovako je o. Marijan pisao o Zvonima u povodu 400. broja u ožujku 2007. Pisao je to kao vjerni čitatelj i suradnik, ali i kao nadbiskupov povjerenik za medijske djelatnike, novinare, s kojima se redovito susretao. Uvijek je za njih imao razumijevanja i riječi ohrabrenja, pogotovo na redovitim božićnim i uskršnjim press konferencijama kada ih je poticao da ostanu vjerni izvornim idealima novinarskog poziva, da ne teže senzacionalizmu, nego da donose dobre vijesti. „Željni smo novina koje nose optimizam i koje donose pozitivne primjere.“

Zvona zvonite radosna i bolna događanja svim ljudima

Sad kad će na svjetlo dana i u naše ruke doći četiristoti broj *Zvona* odvija mi se film od Bakarskih *Zvona* do *Zvona* Riječko-senjske nadbiskupije, pa danas Riječke nadbiskupije. Od Šojata, Sironića, Devčića..., pa do sadašnjeg urednika Delonge.

Zvona su zvonila u vrijeme zgodno i nezgodno, u vrijeme boljševizma pa i u vrijeme kapitalizma. I u svim ovim vremenima ima nešto zajedničko: *Zvona* su željela zvoniti – naviještati kršćansku poruku. Uvijek su imala proročku viziju, uvijek su bila opredijeljena prema budućnosti...

Svakim danom sve novine bivaju otvorene svim „vijestima“, vjerskim i nevjerskim, a baš u takvoj otvorenosti potrebno je imati katoličke novine koje neće djelovati samo informativno (obavještavati) nego i formativno

(odgojno). Što je prisutniji relativizam, to je potrebno imati jasnije stavove, a tome mogu katoličke novine doprinijeti.

Također napominjem da katoličke novine ne bi trebale donositi samo ono što se događa u crkvama, u liturgiji, što rade biskupi i svećenici. One trebaju pokrivati „cijelo“ životno događanje. U svim životnim situacijama čovjek je pozvan živjeti dosljedno svojem uvjerenju, ne samo dok je u crkvi i na molitvenim obredima. Ovo govorim zato što primjećujem da su katoličke novine previše „svete“ i premalo „profane“.

Zvona, pišite o Papi i biskupima, o vjericima i nevjericima, o cvijeću i proljeću, o mladima i starima, o prošlosti, sadašnjosti i imaginirajte budućnost. Budite novine za sve ljude koji traže i vole istinu.

Od nebrojenih intervjua koje je za života dao raznim tiskovnim izdanjima, posljednji je, dva mjeseca prije njegove smrti, objavljen u *Zvonima*, mjesečniku Riječke nadbiskupije (*Zvona* br. 5 - 2017.). Tema je bila brak i obitelj jer o. Marijan 50 je godina mlade pripremao za sakrament ženidbe, posljednjih desetljeća kao suradnik Ureda za obitelj.

Iz razgovora za Zvona u povodu 50. obljetnice svećeništva
dr. o. Marijana Jurčevića 13. srpnja 2015. - Zvona br. 6/2015.

Relativizam i liberalizam otvorili su vrata dijalogu

Dogmatičar, filozof i pastoralac, profesor na Teologiji u Rijeci, kateheta i neumorni evangelizator brojnih generacija Riječana, nikad se nije libio ući u dijalog i s onima koji drugačije misle, sijati Božju riječ i na terenu za koji bi na prvu pomislili da neće biti plodan.

Jubilej od 50 godina dugo je razdoblje i odlična prilika za prisjećanje na ono najvažnije što se dogodilo u tih 50 godina. No krenimo od sadašnjosti. Kako vidite Crkvu u Hrvatskoj i u svijetu danas? Je li njezin položaj u društvu ojačan ili oslabljen u odnosu na prije 50 godina?

Teško je raditi usporedbu. Dogodio se Drugi vatikanski koncil, ali nije se u Crkvi toliko promjena dogodilo u vjerskim stavovima. Koncil je stavio je naglasak na laički stav, personalizirao kršćanstvo, otvorio je dijalog, koji je postao slobodniji, ne više dogmatski, ali ta su strujanja već bila prisutna u društvu. Promjene koje je Koncil donio bile su više obredne, više je promjena donio kleru nego vjernicima u svijetu.

Proces relativizma i liberalizma započeo je još prije Koncila i sada se samo nastavlja. Pa po tom pitanju možemo reći da se nije puno toga promijenilo u ovih 50 godina.

S druge strane religija kao stav je ovoga časa šira i prisutnija nego što je bila prije 50 godina. Nema više tog postavljanja jedni protiv drugih. Gotovo da nema više nevjernika. Čak i oni koji su se nekad deklarirali kao nevjernici, danas to više nisu. Ateizam se danas tretira kao neki fanatizam, kao pokušaj da se obrani nešto što je teško argumentirati. Relativizam i liberalizam otvorili su dijalog. Poštuju se različita razmišljanja.

Papa Franjo već u ovo kratko vrijeme pontifikata (2 godine) slovi kao reformator Crkve? Slažete li se s time? Treba li Crkvi danas baš takav papa?

On je pučki papa, otvoren je drugima, pristupačan, bliz. To je tako, to je latinska Amerika. On ne dira srž vjere, dogmu. O vjeri govori faktično: življenje - ne življenje. To što govori ljubite jedni druge i što ga svi hvale i vole, to

je dobro za Crkvu, za vjernike. I meni je drag. Papa Benedikt je bio drugačiji, on je genijalan um. On je stajao kao stup vjere, civilizacije, argumentacije, promišljanja. Meni je Benedikt strašno imponirao.

Sad, je li za Crkvu danas bolje netko kao papa Franjo, ili neki Benedikt, teško je reći. Treba li netko blizak puku, ljudima, tko otvara vrata dijalogu, ili bi na čelu Crkve trebao biti netko tko će snažno argumentirati vjerske

Konzervativna linija držat će da sam bio preliberalan, a intelektualci će držati da sam kršćanski normalan i odgovaram vremenu. To je tako, ne možeš pasati svima.

Što biste poručili mladim svećenicima danas? Čemu da posvete najviše pažnje, kako da u suvremenom svijetu budu bliski vjernicima i autentični svjedoci evanđelja?

Poruka svećenicima je da budu otvoreni dijalogu i poštuju ljude. Uz to bih im poručio da studiraju, uče, produbljuju vjeru, promišljaju o njoj, bruse svoje stavove. Ali uvijek da ostanu otvoreni dijalogu. Jedan je Benedikt, genijalni um, svima ostalima bih preporučio da se ugledaju na papu Franju.

stavove, ne znam. Zaista mi je teško to sada procijeniti. Ovoj civilizaciji svakako odgovara ovakav papa.

Što biste u Vaših 50 godina svećeništva istaknuli kao Vaše najveće postignuće? Jesu li to knjige ili ljudi: znanstveni trag Vašeg profesorskog, svećeničkog i evangelizacijskog djelovanja ili vjernici koje okupljate u dominikanskom samostanu u Rijeci, studenti, profesori...

Najvažnije što sam učinio je to što sam služio drugima. Mnogi su ovdje dolazili na razgovor i savjet. Svih vrsta i političkih opcija,

od vjernika do partijskih dužnosnika. Susretao sam različite ljude, različitih stavova. Mislim da je služenje ljudima najveća vrijednost.

Drago mi je i zbog studiranja u Parizu i Kanadi. To mi je bilo dragocjeno iskustvo, tu sam upoznao različite kulture i svjetonazore, naučio s njima komunicirati, respektirati ih. Zbog toga govorim i mladim svećenicima, dajte studirajte pa ćete imati otvorena vrata. Studij mi je išao, volio bih da sam još koji fakultet završio.

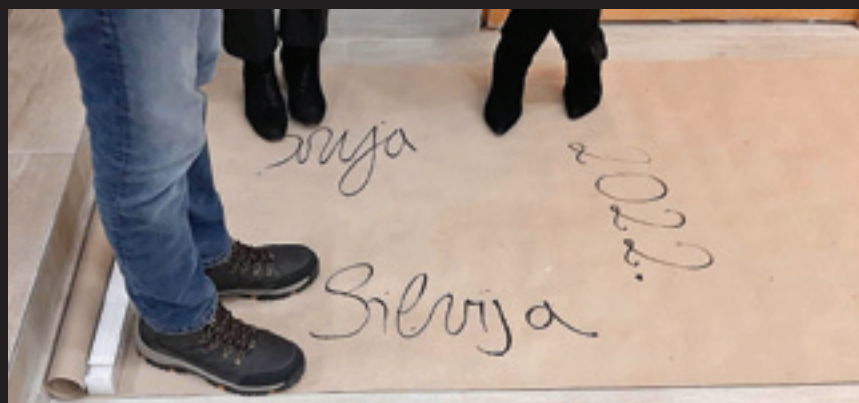
Kako je biti svećenik u Rijeci u kojoj ste proveli skoro cijeli svoj svećenički vijek? Došli ste odmah nakon ređenja u Zagrebu i tu ste ukupno 45 godina, pauza od 5 godina bila je zbog studija u Francuskoj i Kanadi.

Živjeti i raditi u Rijeci zanimljiv je izazov. Rijeka je uvijek bila liberalna, otvorenih svjetonazora, ne samo danas, nego i u ondašnjoj Jugoslaviji. Uvijek je bila drugačija od većine drugih mjesta po toj

različitosti stavova i mogućnosti da se ti stavovi iznose. Ja sam kao svećenik i redovnik predavao marksizam na filozofskom fakultetu u Rijeci. Zamislite to u jednoj komunističkoj zemlji. Dakako, predavao sam pod pseudonimom, da se zadovolji forma, da ne bude baš toliko javno. Ali na fakultetu su svi znali tko sam i što sam. To je bilo razdoblje od sredine sedamdesetih do prijeloma komunizma.

Takva je Rijeka i danas, uvijek drugačija, otvorenija od ostatka države. Moram priznati da meni paše takvo okruženje. Izazov je biti svećenik u Rijeci.

Razgovarao: D. Delonga

Neka nas vodi ljubav i želja

Uz 20. godišnjicu Ureda za obitelj
Riječke nadbiskupije

**Dobro je da razumijem osobu pored sebe,
još bolje da je ljubim!**

Tjedan za obitelj obilježen je u novim prostorima Bračnog i obiteljskog savjetovališta Riječke nadbiskupije uz predavanja, tribine i sjećanja. Prvi je dan započeo molitvom svećenika, redovnika i prisutnih nakon koje je predstavljen rad Ureda za obitelj te novi prostor savjetovališta budućim korisnicima i onima koji s njima rade.

Predstavljena je knjiga Ivana Nikolića, voditelja Ureda za obitelj i Nikole Vranješa, profesora pastoralne teologije „**Priprema za brak u iznimnim uvjetima**“ u kojoj je opisan rad u okolnostima pandemije virusa COVID-19. To je vrijeme donijelo nove zahtjeve za cijelu Crkvu, stoga je i Ured za obitelj osmislio funkcionalnu i dostupnu pripremu za brak. Dakako, učinjeno je to prema postojećem modelu, no prilagođenu novoj situaciji koristeći tehnologiju radi povezivanja, odnosno zajedništva. Problem iznenadnih odredbi, zabrana okupljanja itd. prihvaćen je kao izazov. Moderni putevi komunikacije otvoreni su mladim ljudima koji su željno iščekivali mogućnost pripreme za brak i sakrament ženidbe. Dobra vijest ubrzo se proširila po cijeloj zemlji, preko granica Lijepe naše, po svim morima. Stigla je tako i u najudaljenije kutke svih kontinenata, tamo gdje su se nalazili zaručnici koji traže brak pod okriljem i blagoslovom Katoličke Crkve. Požurili su s upitima o mrežnoj pripremi za brak.

Tako je stvoren novi model pastoralne zaručnika, budućih mladih bračnih parova, ali i mogućnost za okupljanje drugih mrežnih grupa.

U tri godine nemogućnosti okupljanja većih grupa uživo, u mrežnom programu sudjelovalo je 1388 parova, okupljenih iz cijele Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Slo-

Nove prostorije Ureda za obitelj

Ured za obitelj Riječke nadbiskupije otvorenjem novih prostorija 6. veljače proslavio je 20. obljetnicu djelovanja i započeo događanja u Tjednu za obitelj koji se u veljači obilježava u ovoj mjesnoj Crkvi. „Važan je prostor, važni su i ljudi koji će ovdje raditi, ali najvažnija je ljubav“, rekao je riječki nadbiskup Mate Uzinić zazivajući Božji blagoslov u novouređenim prostorima Ureda za obitelj na Škurinju. U njima će djelovati Bračno i obiteljsko savjetovalište te biti održavani susreti Tečaja pripreme za brak.

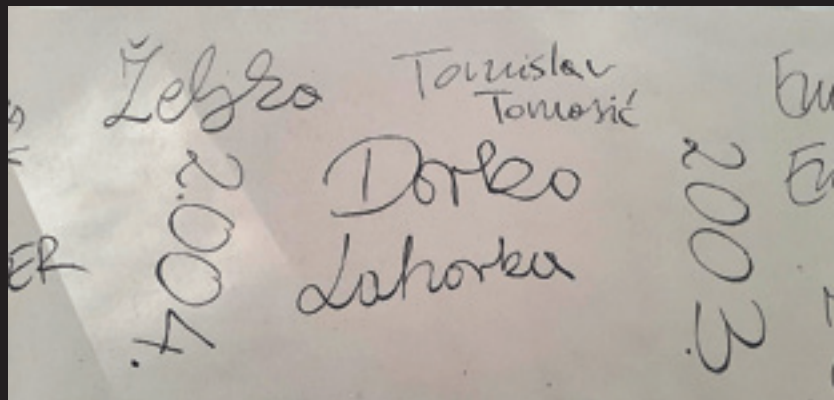
Prije blagoslova, u dvorani su se okupili svećenici kako bi poslušali predstavljanje dokumenta Dikasterija za laike, obitelj i život, „Katekumenski itinerarij za bračni život“. Pastoralne smjernice iznesene u dokumentu svećenicima je približio profesor pastoralne teologije Nikola Vranješ. Papa Franjo u predgovoru dokumenta ističe kako „priprava za brak treba postati sastavni dio cjelokupnog sakramentalnog postup-

ka ženidbe, kao protuotrov koji sprečava umnožavanje ništavnih ili nevaljanih bračnih slavlja.“

Proslavljajući 20. obljetnicu Ureda za obitelj, predstojnik Ivan Nikolić sa suradnicima je predstavio knjigu „**Priprema za brak u iznimnim uvjetima**“ koja ujedno sažima 20 godina djelovanja. O knjizi, ali i programima Ureda govorili su Emil Svažić, Nikola Vranješ, Zorica Janković i Vedrana Blašković.

Ured za obitelj Riječke nadbiskupije osnovan u jesen 2003. godine, dodao je nove sadržaje na postojeće projekte tadašnjeg Povjerenstva za obitelj. Tečaj pripreme za brak samo je početak suradnje mladog para s Uredom i programima koje nudi. Ta se suradnja nastavlja u drugim programima koji obuhvaćaju savjetovalište, praćenje mladih bračnih parova, obiteljske i roditeljske škole i duhovne obnove. U svim je programima vidljiva snažna duhovna i vjerska dimenzija čime se supružnike upućuje da svoj životni oslonac traže u Bogu.

za izgradnjom boljeg svijeta

venije, Italije, Makedonije, Austrije, Njemačke, skandinavskih zemalja, Amerike. Javljali su se i sudjelovali u pripremi preko ZOOM-a s platformi, brodova, kamiona, u pauzi na autocestama, iz svojih stanova... Pripremu su vodili iskusni i vrsni stručnjaci s područja teologije, antropologije, psihologije i medicine.

Plod je toga vremena upravo navedena knjiga, pripremljena kao svojevrsni priručnik pastoralnim djelatnicima i onima koji se pripremaju raditi u pripremi za brak.

Godišnjice, osobito one okrugle, pružaju mogućnost zastati i okrenuti se da bismo vidjeli čijim smo putem nastavili hodati, koliki smo put prešli, tko nam je sve na njemu pridružio, tko nam je bio potpora, što smo činili i tko je Taj koji nas je cijelo vrijeme nosio.

Završni susret **Tjedna za život** djelatnicima i suradnicima Ureda za obitelj mogao je trajati dugo u noć. Zorica Janković, suradnica Ureda za obitelj, osmislila je predstavljanje njegova rada unutar dvadeset godina postojanja: kreirana je podna lenta vremena na koju su upisane godine rada, od osnivanja Ureda pa sve do danas.

Na prvu godinu, 2002., stali su osnivači Ureda: Ivan Nikolić i teologinja i bračna savjetnica Vedrana Blašković sjećajući se osoba koje su prije njih i na drugi način vodile pripremu za brak. S njima rame uz rame stala je

dr. Jasna Jerbić Radetić pružajući svih godina punu podršku svojom stručnošću u medicini. Osobita zahvalnost za pomoć u djelovanju upućena je nadbiskupu u miru Ivanu Devčiću.

Godine 2024. otvoreno je Bračno i obiteljsko savjetovanje te im se pridružila pedagoginja i terapeutkinja Željka Frković.

Ured je proširio program s Pripreme za brak na vikend Obiteljske i Roditeljske škole, na Duhovne obnove za obitelji, čiji su korisnici bili mlade obitelji s djecom iz cijele Riječke metropolije. Ukazala se potreba za predavačima na tribinama, voditeljima koji će tematski raditi s roditeljima, odgojiteljicama koje će animirati djecu od jasljičke do djece viših razreda osnovne ili srednje škole, zborovima pjevača i svirača koji će animirati program pjesmom.

Osmišljeno je i organizirano mjesečno praćenje mladih obitelji na području Riječke nadbiskupije, sve u želji da obitelji imaju mjesto gdje će se međusobno osnaživati i upoznavati.

Svaki od prisutnih djelatnika i vanjskih suradnika Ureda za obitelj stao je na godinu u kojoj je počeo suradnju s Uredom i izrekao svoje sjećanje na vrijeme i osobu koja ga je pozvala na suradnju u programima.

Teolog Hrvoje Mišić prisjetio se kako je sa suprugom sudjelovao na jednoj od radionica kao voditelj. Shvatio je tada da svaka ponudena metoda u radu s bračnim parovima nije

univerzalna. Svatko treba pronaći baš onu koja je blagonosna. "Shvatio sam tada", rekao je, "da ne moram razumjeti, već ljubiti."

Cijelu je večer šumjelo u dvorani: "...Sjećao se... Koja je to godina bila?... Sjećao se, i taj je bio... i taj. Radili smo... sjećao se." Svi su zapisani na lenti vremena, da se ne zaboravi, fotografiranoj, da ne bi bilo da nije ni bilo.

Ondje stoje imena dvaju biskupa. Ime nadbiskupa u miru Ivana Devčića na samom je početku. Od osnivanja i kroz sve godine rada pratio je Ured molitvom, savjetom i svojim prisutnošću. Nadbiskup Mate Uzinić na kraju je lente, odnosno na početku novog razdoblja djelovanja Ureda za obitelj i Obiteljskog savjetovanja. Prepoznao je koliko je djeci, mladima, obiteljima i osamljenima današnjice potrebna pomoć i omogućio prostor u kojim će svi moći potražiti utjehu i snagu.

Ojačani blagoslovom prostora Savjetovanja i dvorane, djelatnika i budućih korisnika, s nadbiskupom Matom molimo: "Neka svi koji uđu u ove prostore, svi djelatnici i korisnici budu zaogrnuti dobrom, jedni drugima na izgradnju. Neka nas sve vodi ljubav i želja za izgradnjom boljeg svijeta, ljubeći slabe i potrebite. Učimo opraštati i svaki dan zahvaljivati jedni za druge."

Vesna Drmić

Kršćanska duhovnost – pomoć obiteljima u krizi

„Kršćanska duhovnost pomaže obiteljima u suočavanju s izazovima jer obitelj je danas u krizi zbog jednostavne poruke – onoga što kršćanstvo s Isusom donosi – poruka žrtve. To znači dati se, a ne samo odustajati. Razgovarajte i na takav način rješavajte probleme u svakodnevnici koja nije laka, a Krist je ostavio jasnu poruku koja nam pomaže da se izdignemo nad svim teškoćama“, rekao je 8. veljače generalni vikar Riječke nadbiskupije Mario Tomljanović u predavanju na temu: „Kršćanska duhovnost – pomoć obiteljima u krizi“, kojega je održao u novim prostorima nadbiskupijskog Ureda za obitelj. Susret s ravnateljima škola, vrtića, ustanova socijalne skrbi i ostalima, te njihovim službama, kao i predstavnicima Grada i Županije, organiziran je u okviru Tjedna za obitelj.

Generalni vikar je istaknuo kako je dan važno započeti blagoslovom, molitvom, započeti ga s Bogom jer to znači započeti ga i s drugima, ne osjećati se samima. Obitelji bi trebale više pozornosti posvećivati izgradnji zajedništva, a manje u naglašavanju problema jer zajedništvo je ono što nas drži. Podijelio je svjedočanstvo s priprema mladih bračnih parova pred koje je stavio konstataciju o kojoj mnogi

od njih razmišljaju: „Što će nama svećenik, koji nema suprugu i dijete, govoriti o braku?“. Kao odgovor, zapitao ih je treba li kardiolog bolovati od bolesti srca da bi mogao liječiti? „Moja uloga je savjetnička“, rekao je generalni vikar. U tom kontekstu potaknuo je okupljene da u svojim službama one koji su u krizama ne kritiziraju, nego 'ranjenima stave oblog na rane', pruže utjehu i nadu.

U nastavku je istaknuo riječ 'razlučivanje' koju je papa Franjo, u ignacijanskom duhu, stavio u geslo sinodalnog hoda. Razlučivanje pripada tradiciji Crkve, a s druge strane u suvremenoj kulturi teško je donositi odluke bez razlučivanja. Zbog toga je taj pojam važan i za obitelji. Razlučivanje potiče na rast, a uključuje i put milosrđa kojega su mnogi zaboravili. Taj put milosrđa uključuje žrtvovanje za drugoga, predanje, znati komunicirati. Put milosrđa vodi ka putu razlučivanja, pojasnio je predavač.

„Želim vam od srca da prepoznate drugoga i u drugome vidite onoga koji vam je blizu. To su temelji na kojima ćemo krizne situacije pobijediti... ili izgubiti, a pobijediti možemo uvijek uz pomoć Drugoga“, poručio je Tomljanović.

Suženje krvnih žila nogu

Priredio: Ivan Host

Osnovna dijagnostička metoda za dijagnosticiranje bolesti perifernih arterija je doplerski pregled. Budući da sve komponente pregleda rade na principu ultrazvučnog snopa, riječ je o potpuno bezopasnoj pretrazi za zdravlje pacijenta.

Krvne žile koje vode kisikom bogatu krv od srca u sve dijelove tijela nazivamo arterije. Kada dođe do suženja ovih krvnih žila u nogama, govorimo o perifernoj arterijskoj bolesti. Radi se o bolesti od koje najčešće boluju starije osobe i to češće muškarci. Kod oboljelih se stvaraju naslage na stjenkama arterija (plakovi), koje suzuju lumen žile (stenozu) i time remete (smanjuju) protok krvi. Kako stvaranje naslaga na stjenkama napreduje, tako se povećava i suženje žile sve do potpune začepljenosti - što nazivamo okluzija.

Značajan utjecaj rizi faktora

Bolest je znatno češća kod osoba koje imaju neki od faktora rizika: važni su za razvoj periferne arterijske bolesti, osim starije dobi i genetske predispozicije, pušenje, povišen krvni tlak (hipertonija), povišene vrijednosti masnoća u krvi (hiperlipidemija) i šećerna bolest (dijabetes).

Osobe kod kojih istovremeno postoji nekoliko ovih faktora rizika značajno češće obolijevaju od periferne arterijske bolesti nego osobe koje nemaju te riziko faktore ili imaju samo jedan od navedenih. Osobito su ovoj bolesti skloni dijabetičari, pogotovo oni koji slabo kontroliraju svoju bolest. Naime povećana količina šećera u krvi značajno doprinosi stvaranju naslaga na stjenkama arterija (stvaranju plakova) posebno na arterijama potkoljenica. Dugotrajno pušenje pak, visok krvni tlak i povišene vrijednosti masnoća u krvi najčešće i najteže pogađaju glavnu arteriju noge: bedrenu ili femoralnu arteriju (natkoljenu arteriju). Pušenje kod svih dodatno pogoduje brzom razvoju bolesti.

Bol pri hodu

Po opsegu suženja razlikujemo četiri stupnja bolesti: blago, umjereno i teško suženje (stenozu), te potpuno začepljenje arterije (okluziju). Blago i umjereno suženje kod pacijenata ne izazivaju tegobe, te najčešće ostaju nezapaženi. Međutim bolest s vremenom napreduje, suženje se povećava, te se počinju javljati tegobe. Karakteristična tegoba koju pacijent osjeća je bol u listu noge (nogu) koja se javlja pri hodu. Bol prisiljava bolesnika da stane. Kada pacijent stane bol popusti i postupno prestane, te pacijent može nastaviti

hodati do ponovnog javljanja boli. Kod lakših oblika bolesti bol nastupa nakon više od 200 metara hoda po ravnom. Ako bol nastupi prije nego što pacijent prijeđe 200 metara po ravnome, radi se o uznapredovaloj bolesti i pacijent se treba javiti svom obiteljskom liječniku radi daljnje obrade.

Bolest perifernih (nožnih) arterija vrlo često je kombinirana s bolešću drugih arterija u organizmu - kao što su vratne (karotidne i vertebralne) ili srčane (koronarne) arterije. Stoga se pacijentima kod kojih postoji dokazana arterijska bolest tih sustava preporuča učiniti i dopler arterija nogu. I obrnuto, pacijenti s dokazanom bolešću perifernih arterija trebali bi pregledati vratne i srčane arterije, tj. trebali bi učiniti dopler karotidnih i vertebralnih arterija i učiniti kardiološku obradu. Starijima od 50 godina također se preporuča učiniti navedene pretrage, pa čak i ako nemaju posebnih tegoba, i to posebno oni koji imaju neki od ranije navedenih faktora rizika.

Dopler je osnovna metoda pregleda

Osnovna dijagnostička metoda za dijagnosticiranje bolesti perifernih arterija je doplerski pregled. Dopler arterija nogu je ultrazvučna pretraga kojom dobivamo uvid u stanje krvnih žila i protok kroz njih. Sama pretraga se sastoji iz ultrazvučnog slikovnog prikaza struktura noge, uključujući i arterije, i od mjerenja smjera i brzine protoka kroz arterije pomoću tzv. Dopplerova efekta. Budući da i jedna i druga komponenta pregleda rade na principu ultrazvučnog snopa, riječ je o potpuno bezopasnoj pretrazi za zdravlje pacijenta. Uz to, pretraga je bezbolna, jer liječnik koristi jedino ultrazvučnu sondu prislonjenu na kožu ispitanika, koja je prethodno, radi boljeg prijenosa ultrazvučnog signala, namazana gelom.

Pretragom se nastoji utvrditi postoje li kod pacijenta znaci ateroskleroze na stijenkama prikazanih arterija. Može se ultrazvučno prikazati eventualno postojeći aterosklerotski plak (suženje), čija se veličina može i izmjeriti. Upotrebom Dopplerova efekta može se izmjeriti brzina i smjer strujanja krvi kroz različite dijelove prikazane arterije. Tako je moguće precizno izmjeriti stupanj eventualno postojeće stenozu arterije.

Hodanjem do poboljšanja

Dijagnosticira li se bolest blagog ili umjerenog stupnja, to je važno upozorenje za pacijenta da maksimalno smanji štetan utjecaj faktora rizika. Prvenstveno to znači prestanak pušenja, dobru regulaciju povišenog krvnog tlaka, šećerne bolesti i povišenih vrijednosti masnoća u krvi. Oboljelima se preporučaju vježbe hodanja, čime se postiže opterećenje mišića nogu, što uzrokuje otvaranje i širenje dotad neiskorištenih manjih arterija u nogama. U slučaju napredovanja arterijske bolesti takve će proširene arterije (kolaterale) služiti kao vrijedan alternativni put opskrbe krvlju. Ako obojeni dopler utvrdi postojanje težeg stupnja periferne arterijske bolesti, pacijent će vrlo vjerojatno trebati specijalističko liječenje. Obično se upućuje vaskularnom kirurgu koji odlučuje o dodatnoj dijagnostici i mjerama koje treba poduzeti. Na raspolaganju su farmakološke metode liječenja (lijekovi), ali i invazivne metode vaskularne kirurgije (operacija) i interventne radiologije (postavljanje stenta).

NESVAKIDAŠNJI LIJEČNIK JOSIP ŠTAJDUHAR

Ovo je priča o seoskom dječaku koji je voljom, ljubavlju i ustrajnim radom narastao do europske veličine i ostao upamćen kao vrsni oftalmolog, uvelike zaslužan za razvoj naše okulistike, te velik filantrop i humanitarac.

Piše: Karmen Delač-Petković

Dr. Josip Štajduhar rođen je 6. ožujka 1893. u Brod Moravicama. Imao je sestre Katicu, Miciku i Olgu te brata Vladimira. Otac Josip i majka Ana, r. Mihelić (iz Blaževaca na Kupu), bili su poljoprivrednici, sve dok se otac nije okrenuo pokučarenju u Češkoj i 1900. godine od uštede kupio kuću s dva rala zemlje u Malim Dragama. Tu je mladi Štajduhar završio četverogodišnju Pučku školu. Obitelj 1908. seli u Karlovac, gdje su roditelji kupili kuću.

U Karlovcu je Štajduhar 1912. završio osmogodišnju realnu gimnaziju klasičnog smjera. Medicinu je studirao u Gracu i Beču, a Medicinski fakultet završio 1919. u Pragu. Oftalmologiju je učio kod vodećih oftalmologa u Beču i Pragu. Bio je prvi liječnik iz brodmoravičkog kraja koji je završio fakultet i među prvim očnim liječnicima u Hrvatskoj.

Godine 1922., kao specijalist oftalmologije, dolazi u Zagreb i počinje raditi na novom osnovanom Medicinskom fakultetu kao prvi asistent prof. Botteriija pomažući mu ustrojiti novu Kliniku za očne bolesti. Bio je šef okulistike u bolnici na Rebru, a radio je i kao profesor na Medicinskom fakultetu te honorarni nastavnik na stomatološkom fakultetu u Zagrebu. Organizirao je udruge i skupove oftalmologa, bio član Oftalmološke sekcije te sovjetskog, njemačkog i češkog oftalmološkog društva i do kraja života surađivao s brojnim evropskim oftalmolozima. Napisao je vrijedne radove iz perimetrije i čitav niz radova (stručnih i popularno pisanih članaka) iz oftalmološke problematike.

Posebno se posvetio istraživanju i liječenju trahoma, o čemu je mnogo pisao, a već je 1948., zajedno s drugim asistentima s Klinike, organizirao perlustraciju pučanstva u Međimurju i time znatno suzbio endemski trahom u tim krajevima.

Dr. Štajduhar je imao široko obrazovanje i bio upućen u književnost, glazbu, slikarstvo i povijest, što se vidi iz njegovih tekstova napisanih za široku populaciju, poput zanimljive brošure „Čuvaj očni vid“. Bio je društven i vrlo elokventan. Iznimno je volio svoj posao, a i svoj Gorski kotar i do kraja života ostao je povezan sa zavičajem i s Goranima. Njegov

Dr. Štajduhar je bio i vrstan pisac tečne rečenice i raskošnoga stila kojega se ne bi zastidjeli ni mnogi književnici.

zapis o odrastanju u Gorskom kotaru pod nazivom „Moje uspomene iz Malih Draga“ objavila je, u povodu 100. obljetnice izgradnje škole u Malim Dragama, 2003. godine naklada POP&POP.

Zna se da je dr. Štajduhar uvelike pomagao Antunu Buriću 1936. godine pri osnivanju „Hrvatske čitaonice sela Kutina“ u Gornjim Kutima te u nabavi knjiga i pretplati na novine za Čitaonicu. Postoje indicije da je surađivao s tadašnjim zagrebačkim Društvom Gorana i finansijski ga podupirao u radu.

Kasnije je radio kao specijalist na socijalnom osiguranju. Osnovao je ambulantu za očne bolesti za zaposlenike željeznice, gdje je pokazao veliku humanost često besplatno liječeći željezničare i njihove obitelji, a na-

ročito Gorane koji su mu se utjecali za pomoć i kod drugih životnih nedaća. Besplatno je operirao ljude koji nisu imali novaca za plaćanje skupog liječenja, a često je na ulici pristupao potpunim neznancima s medicinskim savjetima i ponudama za pomoć. Uvijek je nastojao da pacijenti ne budu samo medicinski već i socijalno zbrinuti. Ta socijalna komponenta očitovala se i u njegovu radu na ocjenjivanju radne sposobnosti kod oftalmoloških pacijenata kao i u radu sa slabovidnim i slijepim pacijentima. Godinama je radio u Savezu slijepih i bio dugogodišnji urednik njihova glasila. Ne čudi stoga da je bio iznimno omiljen među Goranima.

Već 1941. otpušten je iz službe i proganjan zbog svojih slobodoumnih stavova te je tijekom II. sv. rata radio za partizane. Od 1945. god. ponovo radi na socijalnom osiguranju, a 1947. vraća se na Kliniku gdje ostaje sve do umirovljenja 1953.

Tijekom I. sv. rata oženio se Štajduhar u Češkoj Marijom Kašpar s kojom je imao sina Željka, magistra farmacije, i kćerku Zoru, sveučilišnu profesoricu iz područja sudske medicine, zaposlenu na zagrebačkom Medicinskom fakultetu. Taj se brak nije održao pa je razveden, a Štajduhar se potom oženio Ljubicom Jagetić s kojom nije imao djece. S obitelji je živio u Zagrebu, na Griču, a poslije u Karlovcu. U selu Dragovići, blizu Moravica, sagradio je ladanjsku kuću u kojoj je provodio ljeta i okupljao rođake i prijatelje.

Pod starost je teško obolio te nakon duge bolesti 11. listopada 1970. preminuo u Karlovcu gdje je i sahranjen. Obiteljska je kuća danas prodana, ali smo na karlovačkom groblju Dubovac pronašli obiteljski grob u kojemu su sahranjeni liječnik Štajduhar, njegova supruga, roditelji i sestra Olga.

O privatnom životu dr. Štajduhara preostalo je malo konkretnih podataka, ali se više o njegovu radu može pronaći u stručnoj medicinskoj literaturi. Ipak, prema svemu što smo našli, kao i prema usmenoj predaji, možemo zaključiti da je dr. Štajduhar bio doista iznimna osoba, po mnogočemu daleko ispred svoga vremena.

Biblija i znanost

Biblija je svakako knjiga koja polazi od premise da postoji Bog i, za one koji ne vjeruju u Božje postojanje, on je svojevrsni „lik iz bajke“. Međutim, Biblija ne govori o nekom imaginarnom svijetu i nekim posve izmišljenim osobama i događajima, već govori o povijesti koja nam je dobrim dijelom poznata, a donekle i provjerljiva.

Piše: Bruna Velčić

Nedavno smo mogli čitati raspravu o diplomskom radu na Fakultetu strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Zagrebu, naslovljenom "Osvrt na tehničke materijale u Bibliji". To me potaknulo napisati kratko pojašnjenje što je Biblija i kako vrjednovati njezin sadržaj.

Naime, u pojedinim komentarima na društvenim mrežama Biblija je uspoređena s ostavštinom Braće Grimm te sa sagama *Gospodar prstenova* i *Harry Potter*, odnosno s bajkama i fantastičnom fikcijom.

Biblija je svakako knjiga koja polazi od premise da postoji Bog i, za one koji ne vjeruju u Božje postojanje, on je svojevrsni „lik iz bajke“. Međutim, Biblija ne govori o nekom imaginarnom svijetu i nekim posve izmišljenim osobama i događajima, već govori o povijesti koja nam je dobrim dijelom poznata, a donekle i provjerljiva: tu poglavito mislim na povijest Izraela počevši otprilike negdje od 10. st. pr. Kr. sve do rođenja Isusa iz Nazareta i začetaka kršćanskog pokreta u 1. st. po. Kr.

Ipak, kako je također navedeno u jednom od medijskih napisa, Biblija nije historioografsko niti znanstveno djelo. U Bibliji nema znanstvenih traktata niti prenosi isključivo povijesno-znanstvene činjenice, već nudi jednu specifičnu, odnosno vjersku interpretaciju povijesti i povijesnih događaja. Biblijski su pisci u prvom redu bili ljudi vjere koji su tumačili povijesne događaje kroz prizmu vjere, svjedočeći, temeljem vlastitog vjerskog iskustva, da je u povijesti djelatan i objavljuje se Bog. Nije ih prvenstveno zanimalo zabilježiti kako se točno nešto dogodilo, već su nastojali ukazati na Božje djelovanje u pojedinim događajima. Za vjernike Biblija je sveta knjiga – Sveto Pismo – zbog vjere da „knjige Pisma sigurno, vjerno i bez zablude naučavaju istinu koju Bog htjede da radi našeg spasenja bude zapisana u Svetim spisima“ (*Dei Verbum*, br. 11). Riječ je o istini koja se tiče vjere, uobličenoj u pjesničke ili prozne tekstove od koji su neki više ili manje povijesni, pa čak i u neke koji nisu povijesni ili sadrže pojedine podatke koji povijesno i znanstveno nisu točni. I to vjernika ne smije uznemiravati, kao što ni onome koji to nije ne daje pravo Bibliju omalovažavati.

Uzmimo za primjer tekst s kojim započinje knjiga Postanka: tzv. prvi izvještaj o stvaranju svijeta i čovjeka u Post 1, 1-2,4a. Nije tu riječ o povijesno-znanstvenom izvještaju, već o ispovijesti vjere u Boga Stvoritelja. Biblijski pisac smješta opis stvaranja u šest dana zbog religiozne važnosti sedmoga dana, židovske subote, i slikovitim opis dočarava Božje djelo stvaranja obilježeno redom, skladom i dobrotom. A vrhunac svega je čovjek, za kojega kaže – i to je

Crni obelisk (9.st.pr.Kr.), prikazuje izraelskoga kralja imenom Jehu dok se klanja pred asirskim kraljem Salmanasarom III. donoseći mu danak u zlatu i srebru.

još jedna istina koju se vjerom prihvaća – da je stvoren na Božju sliku, njegov namjesnik koji ima zadatak brinuti se za svijet i za sva stvorenja. Namjera ovoga teksta nije nadomjestiti znanstvena istraživanja o postanku svijeta i čovjeka, niti se od vjernika traži da nekritički drže da su svijet i čovjek nastali u šest dana.

Fundamentalističko čitanje Pisma, koje smatra da Bibliju treba tumačiti doslovno u svim detaljima, za Crkvu ne samo da nije prihvatljivo, već je i opasno te „neopravdano inzistira na nepogrešivosti detalja u biblijskim tekstovima, posebno u pogledu povijesnih činjenica ili navodnih znanstvenih istina“ (*Tumačenje Biblije u Crkvi*, br. 1385).

Što se tiče događaja opisanih u Bibliji nakon stvaranja, moguće je općenito reći da što silazimo dalje u povijest to više vanbiblijskih arheoloških nalaza potvrđuje povijesnost događaja i osoba o kojima Biblija govori. Kad je riječ o Starom zavjetu, to posebno vrijedi za razdoblje nakon podjele Davidova kraljevstva na Sjeverno (Izrael) i Južno (Judu), u kojemu čitamo u Prvoj i Drugoj Knjizi o Kraljevima.

Spomenimo tako *Prizmu iz Nimruda* na kojoj se asirski kralj Sargon II. hvali kako je u 8. st. pr. Kr. deportirao iz Izraela 27 290 ljudi, naselio ondje novo stanovništvo i pretvorio zemlju u asirsku provinciju, potvrđujući tako pripovijest o propasti kraljevstva Izrael u 2 Kr 17. Napad asirskog kralja Sanheriba na Južno kraljevstvo Judu, zauzeće grada Lakiša i opsada Jeruzalema dokumentirani su pak u 2 Kr 19, u Iz 36-37, na tzv. *Taylorovoj ili Sanheribovoj prizmi* te na *Lakiškim reljefima* iz asirske prijestolnice Ninive. Spomenimo još i glinenu pločicu koja svjedoči o napadu babilonskog kralja Nabukodonozora II. na Jeruzalem 597. g. pr. Kr., čime započinje propast Južnog kraljevstva Jude (usp. 2 Kr 24-25).

Ipak, Biblija nudi vlastitu interpretaciju tih povijesnih događaja te propast Izraela u 8. i Jude u 6. st.pr.Kr. ne pripisuje samo ekspanzionističkoj politici Asiraca i Babilonaca, već tumači ove događaje kao Božju kaznu nad Izraelom i Judom za idolopoklonstvo i kršenje Božjega saveza.

Prema svemu rečenom, vidimo da pristup Bibliji nije jednostavan. Kao što npr. čitanje Danteove *Božanstvene komedije* zahtijeva poznavanje povijesnog konteksta u kojem je nastala, tako je i s Biblijom. K tome, riječ je o biblioteci sastavljenoj od 73 (barem u katoličkom izdanju) knjige, čiji se nastanak proteže stoljećima i koje su pisane na drevnim jezicima: hebrejskom, aramejskom i grčkom. Iako nije riječ o lakom zadatku, Biblija je svakako vrijedna upoznavanja, čitanja, pa i znanstvenog istraživanja. Pri čemu valja imati na umu, kako je davno ustvrdio već Galileo, da Biblija „poučava kako se ide u nebo, a ne kako se nebo kreće“.

IZBOR PJESAMA U KORIZMI

Vjernicima se savjetuje da ovo liturgijsko vrijeme dožive kao putovanje prema sakramentalnom pomirenju, koje može prikladno zaključiti korizmeni put, dovodeći do potpunijeg sakramentalnog sudjelovanja u vazmenom otajstvu u svetom trodnevlju

Piše: Andrejka Srdoč Geraci

U korizmenom vremenu treba birati pjesme prikladne za ovo posebno vrijeme koje što više odgovaraju liturgijskim tekstovima. Lijepo je njegovati naše stare hrvatske popijevke kao što su Ja se kajem, Prosti moj Bože, O Isuse izranjeni, Stala plačuć (Stabat Mater) i dr.

Pučke popjevke možemo podijeliti na pjesme koje oplakuju muku Kristovu, one su i najbrojnije kao i pokorničke pjesme koje naglašavaju kajanje, grešnost i obraćenje. Danas, prema novoj liturgijskoj reformi Drugog Vatikanskog koncila nedostaju popjevke koje govore o krsnom, općevazmenom i pokorničkom sadržaju. Dokumenti predlažu da se dva tjedna prije Uskrsa pjevaju pjesme koje govore o mucu Gospodnjom (vidi PGPN od broja 476 do 498).

VAŽNO ZA ORGULJAŠE

U skladu s načelima Opće uredbe Rimskog misala treba zapamtiti da "u vrijeme pak korizme sviranje orgulja i drugih glazbala dopušta se samo kao potpora pjevanju, osim u nedjelju Laetare (IV. korizmena nedjelja) te na svetkovine i blagdane." OURM 313.

Psalmi kao misne popjevke od broja 448 do 453.

Pjesma prije evanđelja: Slava tebi Kriste Bože PGPN 434. Nema Aleluje!

Odgovor na Tajna vjere (anamnestska akklamacija) u vremenu korizme posebno odgovara „Spasi nas, Spasitelju svijeta, koji si nas svojim križem i uskrsnućem oslobodio“ (vidi PGPN br. 23-25)

Vjernicima se savjetuje da ovo liturgijsko vrijeme dožive kao putovanje prema sakramentalnom pomirenju, koje može prikladno zaključiti korizmeni put, dovodeći do potpunijeg sakramentalnog sudjelovanja u vazmenom otajstvu u svetom trodnevlju (usp. Paschalis Sollemnitatis br. 21). Kako bi se istaknula crkvena dimenzija pokore, dobro je predložiti pokorničko slavlje u obliku zajednice (uz pojedinačnu ispovijed i odrešenje).

Prijedlog pjesama za mise u korizmenom vremenu

Pjesma	PGPN	Autor skladbe	Liturgijska kolokacija
Ja se kajem, Bože mili	br. 460	Vjenceslav Novak	Ulazna/Pokorničko bogoslužje
Prosti moj Bože	br. 456	Dalmacija	Ulazna
O Isuse ja spoznajem	br. 455	CO - Cithara octocorda	Ulazna
Ti Gospodine ljubiš sva bića	br. 427	Anđelko Klobučar	Ulazna
Narode moj ljubljani	br. 490	CO-Cithara octocorda	Ulaz/završna/od 5.korizmene ned.nadalje
Svaka duša	br.492	CO-Cithara octocorda	Ulazna/prinosna/od 5.korizmene ned. nadalje
Sretnih li vas	br. 463	Vinko Žganec	Prinosna/Ulazna za 4.Korizmenu ned.
Bog nam posla	br. 462.	CO-Cithara octocorda	Prinosna/Pričesna
Pogledaj Gospode	Br.852	Gregorijanski koral	Pričesna
Bog ni svog Sina ne poštedje	Br. 437	Anđelko Klobučar	Pričesna
Čuj, Stvoritelju milostiv	br. 438	Himan-Gregorijanski koral	Pričesna
Slavi, puče moj	br. 493.	CO-Cithara octocorda	Muka Gospodnja
Cjelivat ću, Gospodine	br. 496	Ivan Sučić	Muka Gospodnja
O Isuse izranjeni	br. 461	Franjo pl. Lučić	Završna/V.tjedan/V.petak
Milosti je čas	br. 464	Ante Krešo Samardžić	Završna
Častimo te Križu sveti	br. 481	Albe Vidaković	Završna/Pučke pobožnosti
Stala plačuć tužna Mati	br.483 br. 485	GK-Gregorijanski koral Pučki	Završna/Križni put
Barjaci kreću kraljevi	br. 476	Himan-Gregorijanski koral Autor: Venancije Fortunat	Završna/Veliki petak
Počinje se slavna muka	br. 855	Iz Jaićeva Pjevnika	Pučke pobožnosti/izvanliturgijsku uporabu
O Isuse, daj da pjevam	br. 856	Iz katedrale sv. Stjepana iz Beča	Pučke pobožnosti/izvanliturgijsku uporabu

DUHOVNA OBNOVA ZA CRKVENE PJEVAČE I SVIRAČE

Kada: 23. 25. lipnja 2023.
 Mjesto: Samostan sv. Frane na Cresu
 Voditelj: vlč. Josip Vitas
 Glazbene režije: Andrejka Srdoč Geraci (izastimolija, gregorijanski nagaji i molitva Casalsova)
 Tema: "Slavimo Gospodina pjesmami"
 Organizator: Nadbiskupijska služba za crkvenu glazbu Rijeka
 Cijena: 150 eura
 Prijave do kraja na email: cdkrena.glazba.ri@gmail.com
 Tel. 091-8831970 (izvati od 16-21)

RIJEČKA NADBISKUPIJA
POVERENSTVO ZA LITURGIJU I CRKVENU GLAZBU

**SINODA
CRKVENIH GLAZBENIKA**

Subota, 18. ožujka 2023. u 10 sati

Velika dvorana Nadbiskupijskog ordinarijata
Slaviše Vajnera Čiče 2, 51000 Rijeka
Prijave na email: crkvena.glazba.ri@gmail.com
ili na telefon: 091-8831970

Razdioba starodrevne župe Uznesenja Marijina u Starom gradu:

BURNA POVIJEST RIJEKE I CRKVE U 20. STOLJEĆU

U Rijeci, gradu koji se razvijao na desnoj obali Rječine, od davnina je postojala samo jedna župa, posvećena Uznesenju Blažene Djevice Marije. Na lijevoj, sušačkoj obali, od davnina postoji trsatska župa sv. Jurja, koja je razdijeljena 1938. godine.

Piše: Goran Moravček

Riječka Zborna crkva kod tzv. Kosog toranja, poznata u narodu kao Vela crekav (crkva) te Assumpta (li) Duomo, bila je sjedište Arhidakonata i Kaptola. Kad je grad 1787. godine bio izuzet iz Pulske biskupije i pridružen Senjskoj i Modruškoj ili Krbavskoj biskupiji, riječka starodrevna župa bila je prvi put razdijeljena 1. studenoga 1789. U to doba župnik je bio Francesco Agostino Monaldi, a odluku o razdiobi potpisao je 26. rujna te godine arhidakon Tomaso De Peri.

Zapadni dio bio je pridružen novoj župi kojom su upravljali kapucini. Razdjelnica župa išla je od morske obale do Gradske ure i dalje Koblerovim trgom (nekoć zvanim Piazza delle Erbe jer je ondje bila tržnica) prema staroj Vijećnici, nekadašnjem Kaštelu i Barutani, odnosno do današnje zgrade Suda i tzv. Komande. Područje nove kapucinske župe prostiralo se od Gradske ure do Lazareta obuhvativši područja Brguda i Plasa. Kapucinska župa ukinuta je 1807. godine te je ponovno u Rijeci uspostavljena jedna župa sa sjedištem u Zbornoj crkvi Uznesenja Marijina.

Od Hrvatsko-ugarske nagodbe 1868. do 1924. godine, kada je grad anektiran tadašnjoj Kraljevini Italiji, riječkom župom upravljali su Ivan Fiamin (1863.-1890.), Kajetan Bedini (1891.-1896.) te Ivan Kukanić (1897.-1924.). Župu 2. rujna 1924. preuzima Luigi

Maria Torcoletti, koji je s biskupom i ostalim redovnicima, redovnicama te svećenicima talijanske narodnosti napustio Rijeku nakon završetka Drugoga svj. rata.

Dvadesetih godina prošlog stoljeća grad imao je oko 45 tisuća žitelja i jednu župu. Starodrevna župa Uznesenja Marijina podijeljena je 16. srpnja 1923. godine odlukom tadašnjeg apostolskog administratora, i budućeg prvog riječkog biskupa, Isidora Saina, benediktinca. Tada su bile utemeljene nove župe: Svih Svetih (Kozala), Presvetog Otkupitelja (Mlaka), Sv. Nikole (Krnjevo) i Bezgrješnog začeca Blažene Djevice Marije (Gospe Lurdske). Župe Svih Svetih (3 000 vjernika), Presvetoga Otkupitelja (7 000) i Svetoga Nikole (3 000) u doba osnivanja nisu imale svoje crkve.

Nakon što je Rijeka s dijelom prigrada u siječnju 1924. godine anektirana Italiji bilo je potrebno i crkveno urediti područje koje je došlo pod talijansku upravu. Riječka biskupija utemeljena je 25. travnja 1925. godine, na blagdan sv. Marka Evanđeliste, bulom pape Pija XI. "Supremum pastorale munus", a formirana je od župa Senjsko-modruške, Tršćansko-koparske i Ljubljanske biskupije. Nova dijeceza bila je izravno podvrgnuta Svetoj Stolici, odnosno nije ušla ni u jednu crkvenu pokrajinu ili metropoliju.

Prisjetimo se, nakon završetka Prvoga svj. rata i raspada Austro-Ugarske Monarhije, Rijeka / Fiume ušla je u najburnije razdoblje svoje novije povijesti. Novoosnovana Država Slovenaca, Hrvata i Srba sa sjedištem u Zagrebu, vojnički slaba i međunarodno nepriznata, nije se mogla oduprijeti talijanskim osvajačkim težnjama. Upadom ili "Svetim ulaskom" u grad, 12. rujna 1919., Gabriele D'Annunzio je omogućio dugoročnije Italiji teritorijalna postignuća i na području Rijeke iako ona nisu bila uglavljena tajnim Londonskim ugovorom 1915. godine, kad je Rim promijenio ratne partnere i prešao na stranu Antante. Rapallskim ugovorom beogradska vlada priznala je Italiji 12. studenoga 1920. poslijeratnim osvajanjem zaposjednuto ozemlje. U takvim okolnostima riječkome području bio je namijenjen status nezavisne države, ali Slobodna Država Rijeka nije uspjela opstati te je razdoblje nestabilnosti trajalo do 27. siječnja 1924. godine kad je grad s okolicom i formalno priključen Italiji. Tada prestaje postojati Riječka Država, ali se istovremeno završava i poseban državno-pravni status Rijeke - corpus separatum, odnosno državno i politički izdvojeno tijelo riječkoga područja - koji je u raznim oblicima postojao od 1779. godine.

Pučke misije za 100. obljetnicu gradskih župa

Pučke misije u Prvostolnom dekanatu u Rijeci započele su 6. ožujka misnim slavljem u kapucinskoj crkvi Gospe Lurdske koje je predvodio rektor bogoslovnog sjemeništa i vikar za pastoral Mario Gerić. Voditelji Pučkih misija, don Mihovil Korkut i Ivan Seletković, simbolično su primili misionarski križ kao znak poslanja navještanja evanđelja. Povod održavanja Pučkih misija je proslava stote godišnjice triju župa nastalih podjelom najstarije riječke župe Uznesenja BDM: Gospe Lurdske, sv. Nikole Biskupa te sv. Romualda i Svih Svetih. Narednih dana u kupucinskoj crkvi misionari će se susresti sa župnim suradnicima, krizmanicima i prvopričesnicima zajedno s njihovim obiteljima te mladima. Posljednjeg dana misija, u nedjelju 12. ožujka, misa zahvalnica bit će slavljena u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u 18 sati.

Uvodeći u misno slavlje, Mario Gerić istaknuo je svrhu i narav župnih zajednica kao mjesta življenja vjere i navještanja *Kerygme* - Radosne vijesti spasenja. „Zato smo se okupili kako bismo čuli poticaj i glas Božjega Duha za življenje poslanja povjerenog od Gospodina u ovom izazovnom vremenu. Konačni smisao i cilj pučkih misija jest radikalna promjena mentaliteta naše mjesne Crkve, župnih zajednica i svakog pojedinog vjernika“, rekao je Gerić.

Podsjetio je kako Gospodin preko pučkih misija ohrabruje, jača u vjeri te poziva na obnovu, obraćenje i otvaranje prema drugima. Čini to riječima proroka Izaije: „Raširi prostor svoga šatora, razastri, ne šteti platna svog prebivališta. Ne boj se, nećeš se postidjeti; ne srami se, nećeš se crvenjeti.“ (Iz 54, 2; 4)

„Otvorenost svijetu i čovjeku današnjice, sa svim njegovim problemima i pokušaj da se u redovna iskustva života suvremenog čovjeka unese Radosna vijest spasenja Isusa Krista je prostor u kojem Crkva treba živjeti i smjer kojim treba hoditi u svim svojim segmentima: od župne razine do razine opće Crkve. Nužna je potreba nove evangelizacije koja bi župne zajednice vratila izvornom pozivu življenja trajnog misijskog i evangelizacijskog poslanja. Svako pastoralno djelovanje koje ne vodi računa o pozivu na evangelizacijsku otvorenost gasi život Crkve i čini da se ona zatvara u sebe te tako gubi kerygmu - navještanje Radosne vijesti spasenja. Stoga nas već spomenuti poziv proroka Izaije potiče da ne budemo škrti, stisnuti i zatvoreni za druge, već da se otvorimo Božjem Duhu i donosimo plodove obraćenja“, istaknuo je Gerić. Na kraju je vjernike pozvao na otvorenost poticajima Božjega Duha koji će biti upućen preko misionara.

P. J.

Isidoro Sain stigao je u Rijeku/Fiume 1922. godine iz benediktinske opatije Praglia kod Padove gdje je obnašao dužnost opata. Uspostavio je nove župe u gradu tijekom talijanske uprave te poticao gradnju crkava, a ostatak će upamćen i kao prvi biskup nakon uspostave Riječke biskupije 1925. godine. Razdoblje njegova djelovanja obilježeno je potpunom talijanizacijom crkvenog života u gradu na desnoj obali Rječine te na području Liburnijske Istre. Njegov nasljednik na biskupskoj stolici Antonio Santin (1933.-1938.), revno je proveo talijanizaciju u župama u zaleđu.

Isidoro (Mihovil) Sain rođen je 22. studenoga 1869. u Zidinama kraj Dajle (Novigrad u Istri). Pojedini autori (Božo Milanović, Mile Bogović) navode da je bio hrvatskog podrijetla. Benediktinski samostan u Dajli, u čijoj je blizini rođen, presudno je utjecao na njegov životni put. Benediktincem je postao 1884. u Genovi, a zavjete je dao iduće godine. U Torchiari kod Parme studirao je teologiju od 1889. do 1891. Za svećenika je zaređen u Genovi 11. lipnja 1892. Djelovao je u benediktinskim samostanima San Giuliano (Genova), Montevegine kod Avelina, Subiaco kod Rima, Praglia kod Padove. Apostolskim administratorom Rijeke i predgrađa, odnosno riječke župe Uznesenja Marijina i Gospe Karmelske na Drenovi, postao je 17. rujna 1922. zamijenivši na toj dužnosti Celsa Costantinija. U državno-pravnom pogledu Rijeka (Fiume) trebala je biti uređena sukladno Rapallskom sporazumu od 12. studenoga 1920., ali Slobodna Država Rijeka (Stato Libero di Fiume) nije u političkoj praksi ozbiljena te je grad anektiran Kraljevini Italiji 1924. godine. Nakon što je 25. travnja 1925. utemeljena Riječka biskupija, koja nije ušla ni u jednu crkvenu pokrajinu već je izravno bila podvrgnuta Svetoj Stolici, Isidoro Sain imenovan je prvim riječkim biskupom 21. lipnja 1926., a svečano je ustoličen u katedrali sv. Vida 8. kolovoza 1926. Preminuo je 28. siječnja 1932. u Rijeci. Prvotno je bio sahranjen na Kozali, a godinu dana kasnije njegovi su zemni ostatci položeni u grobnicu ispred glavnog oltara riječke katedrale sv. Vida.

Nasljeđuje ga Antonio Santin (1933.-1938.), a zadnji riječki biskup talijanske narodnosti bio je Ugo Camozzo (1938.-1947.) koji s klerom odlazi u Italiju.

Biskup Križić na Pepelnicu u Gospiću

Koliko danas ima onih koji se izjašnjavaju kao vjernici, ali ponašaju se i žive kao da Boga nema

Župljani Gospića su se u srijedu 22. veljače na Pepelnicu, okupili u velikom broju na večernju misu koju je predvodio gospičko-senjski biskup Zdenko Križić u zajedništvu s tajnikom i kancelarom Mišlom Grgurićem, župnikom o. Antom Kneževićem, župnim vikarom o. Domagajem Jelačom i o. Đanijem Kordićem.

U propovijedi je biskup Križić tumačio značenje korizmenog vremena. „Korizma je vrijeme posebnijeg duhovnog rada na samome sebi, na provjeri sebe, svoga hoda, svoje vjernosti Bogu, svoga stanja Isusova učenika. Prvo Božje pitanje u Bibliji: 'Adame, gdje si?' - pitanje je koje se ponavlja svakom čovjeku tijekom njegova ovozemaljskog hoda. Da bi se dogodilo ili događalo obraćenje, osoba mora

prvo postati svjesna da se na nekim sektorima udaljila od evanđeoskih vrijednosti. Ako ne dođe do te svijesti, onda nema realnog obraćenja, ostaje se samo na riječima. Obilježja obraćenja su zauzetiji život u nastojanju da se raste u evanđeoskim krjepostima.“

Pozvao je vjernike da svjedoče vjeru i žive vjerničkim životom. „Kada narod ne živi u skladu sa svojom vjerom, u skladu s Božjim zapovijedima, onda Bog tog naroda postane nevjernicima objektom izrugivanja i ismijavanja. Apostol Pavao predbacuje takvim vjernicima govoreći: 'Zaista se ime Božje, vašom krivnjom, grdi među nevjernicima' (2,24). Takav Bog ne privlači, nego odbija. Mi u Očenašu molimo da se sveti ime Božje, ali ako to živo-

tom ne pokazujemo, onda i molitvu Očenaša pretvaramo u laž.

Koliko će Bog biti prepoznatljiv onima koji ga ne poznaju, zavisi od života vjernika, svih nas. Što je život više ispunjen ljubavlju, dobrotom i pravednošću, to mu je i Bog bliži, a onda svima vidljiviji. Svaki naš mali korak naprijed u rastu tih krjeposti donosi više Božjeg blagoslova nama, našoj obitelji i cijeloj Crkvi. Neka nam svima ova korizma, koju liturgija naziva 'vrijeme milosti', obogati život svim evanđeoskim vrijednostima, onda će porasti u nama iskustvo uskrsnuća i novog života koji ima i mora imati svoje početke ovdje na zemlji. Amen.“

tekst: s. Robertina Medven;
fotografije: Lucija Starčević

Biskup krstio četvrto i peto dijete u obitelji Kukuruzović

Gospičko-senjski biskup Zdenko Križić pohodio je 19. veljače župu sv. Jurja mučenika u Korenici te predvođeni misno slavje krstio blizance Franku i Karla, četvrto i peto dijete u obitelji Hrvoja i Danijele Kukuruzović. Euharistiju je predvodio u koncelebraciji s mjesnim župnikom Milom Čančarom te biskupovim tajnikom i kancelarom Mišlom Grgurićem.

U propovijedi je biskup istaknuo kako današnja Božja riječ poručuje da biti kršćanin ne znači biti protiv nekoga ili nečega, nego biti iznad toga. Biti iznad mjerila obične ljudske logike, biti iznad toga što je krivo i što je pravo,

ići iznad parametra pravde, ići iznad uobičajene ljudske logike u smislu tko bi trebao napraviti prvi korak k izmirenju u našim životnim nesporazumima. Isus ide iznad ljudske logike. On traži da se voli i neprijatelje.

„Je li to čovjeku moguće? Da bi nekoga voljeli moraju se u nama probuditi posebni osjećaji prema toj osobi. Ako ti je neka osoba napravila kakvo zlo, prouzročila teške boli, oklevetala te, ponižavala te, pokrala te: da li se prema njoj mogu probuditi osjećaji ljubavi? Ne čini nam se mogućim. Jer osjećajima se ne može zapovijedati, ali ih se može kontrolirati.

Isus kada govori o ljubavi prema neprijatelju ne misli da tog neprijatelja trebamo grliti i ljubiti, obdarivati poklonima i pažnjama. Ovdje je više naglasak da se tog neprijatelja ne mrzi, da mu se ne želi uzvratiti istom mjerom, da mu se ne želi osvetiti. Tako čovjek čuva svoje srce, dušu, nutrinu.

Mrzeći druge, mi tu mržnju ne izbacujemo iz sebe, nego ju negujemo u svojoj nutрини. Ako mržnja u nama počiva, ona nas truje. A mržnja je vrlo opaka bolest duše.“

Obraćajući se roditeljima krštenika istaknuo je: „Dragi roditelji čestitam vam na daru otvorenosti životu jer ste svjesni da su vam djeca najveći blagoslov i najveće bogatstvo. Mi slušamo kroz duže vrijeme o nekim ljudima iz Hrvatske koji su otišli u Kongo da posvoje djecu. Ide se tisućama kilometara da bi se posvojilo dijete jer je naša domovina siromašna djecom. Vidimo kako i te najsiromašnije zemlje ne daju lako svoju siromašnu djecu, jer bez obzira na svu bijedu u kojoj žive, oni su uvjereni da su im djeca najveće bogatstvo.“

Oni nam poručuju da ne dolazimo po njihovu djecu, i pitaju nas zašto nemamo svoje djece? Oni ne znaju koliko su kod nas jaki pokreti koji se gorljivo zalažu, ne za život djece nego za njihovu smrt, za abortuse“

Na kraju misnog slavlja, župnik mons. Mile Čančar zahvalio je biskupu Križiću na pastirskom pohodu, krštenju Franke i Karla i upućenoj riječi ohrabrenja.

Mišel Grgurić

Dan bolesnika

Bolest može biti nehumana ako se živi u izolaciji i napuštenosti, ako nije praćena brigom i suosjećanjem

Crkva 11. veljače slavi Svjetski dan bolesnika i svetkovinu Gospe Lurdske. Tradicionalno, u kapucinskoj crkvi Gospe Lurdske na riječkoj Žabici čija Župa ove godine slavi i 100. godišnjicu svoje uspostave, misu za bolesnike i medicinsko osoblje predvodio je riječki nadbiskup Mate Uzinić u zajedništvu s drugim svećenicima s kojima je pod misom vjernicima podijelio sakrament bolesničkog pomazanja.

Na početku liturgijskog slavlja podsjetio je na 100. obljetnicu uspostave ove župne zajednice koja se odvojila od Župe Uznesenja BDM i postala samostalna župa zahvaljujući tadašnjem apostolskom upravitelju Isidoru Sainu „koji je znao čitati znakove i potrebe svoga vremena i na njih dati pravi odgovor u dekretu od 16. srpnja 2023.“ Riječi zahvale uputio je ocima kapucinima koji su ovoj župi u 100 godina davali i nastavljaju davati svoj pečat, a u molitvi se spomenuo svih pokojnih župljana koji su joj pripadali, kao i onih koji su ovdje dolazili – osobito dok je ovo bila poznata isповјe-daonica cijeloga Kvarnera – kao i svih pokojnih redovnika koji su ovdje djelovali. „Istovremeno želimo ohrabriti i sadašnju generaciju župljana

da u duhu sinodalnosti nastavi hoditi i nadograđivati na dobrim temeljima, kako bi ova župa mogla odgovoriti izazovima koji se danas pred nju stavljaju, stvarajući tako pretpostavke da djelo koje je započeto prije sto godina nastavi i u budućim stoljećima“, kazao je nadbiskup.

Papa u svojoj poruci za 31. Svjetski dan bolesnika poziva da ne budemo isključivi i da putujemo zajedno jedni s drugima.

U propovijedi nadahnutoj čitanjima liturgije dana te parafrazirajući poruku pape Franje za 31. Svjetski dan bolesnika, istaknuo je da bolest kao dio ljudskog stanja može biti nehumana ako se živi u izolaciji i napuštenosti, ako nije praćena brigom i suosjećanjem. „Bolest je, koliko god bila teška, humana ako su naši odnosi prema bolesnicima humani, a postaje nehumana ako su naši odnosi prema bolesnici-

ma nehumani. Naravno da je za bolest važan i onaj odnos koji bolesnik ima prema Bogu, sebi, bližnjima i uopće prema svemu što ga okružuje i što se s njim događa, uključujući i vlastitu bolest. Ako je naš odnos dobar, s Bogom, sa sobom, bližnjima i prirodom, tada svaka situacija, pa i ona najteža dijagnoza, postaje prihvatljiva i podnošljiva. Ako naš odnos nije dobar, sve drugo što je dobro, uključujući čak i zdravlje koje imamo, postaje bezvrijedno.“

Papa u svojoj poruci, koju šalje u jeku sinodalnog puta Crkve, poziva da na ovo bude poticaj za razmišljanje „o činjenici da upravo zahvaljujući iskustvu ranjivosti i bolesti možemo naučiti hodati zajedno prema Božjem stilu, a to je blizina, suosjećanje i nježnost.“ U Lurdu gdje se Gospa ukazala zbog bolesnih, a to bi trebao postati i naš svijet, „ne vrijedi samo ono što ima neku svrhu i (da) nisu važni samo oni koji proizvode.“ Svi su važni. A bolesnici su tome znak. Oni su, kaže papa Franjo, u središtu Božjeg naroda koji ide naprijed zajedno s njima kao znak čovječanstva u kojemu je svatko dragocjen i nikoga se ne smije odbacivati, istaknuo je nadbiskup Uzinić.

Posjet bolnicama

Riječki nadbiskup Mate Uzinić posjetio je, uoči Dana bolesnika 10. veljače, riječki Klinički bolnički centar, lokalitete Sušak u Rijeci. Nadbiskupa i bolničkog kapelana Ivana Šarića na Sušaku su dočekali ravnatelj KBC-a Alen Ružić i pomoćnica ravnatelja za sestrinstvo Snježana Juričić te voditelji odjela kardiologije i urologije gdje je nadbiskup imao priliku posjetiti pacijente, blagosloviti ih i ohrabriti. Liječnici i pacijenti na ovom su susretu pokazali da im puno znači prisustvo svećenika u bolnici. Istaknuvši brojna dobra iskustva potvrdio je to i bolnički kapelan.

U pratnji bolničkog kapelana Eugena Pavleka i tajnika Antonia Vučkovića, nadbiskup je u poslijepodnevnom satima pohodio KBC – lokalitet Rijeka gdje su ga dočekali predstojnik Klini-

ke za kirurgiju Miljenko Kovačević, pomoćnica ravnatelja za kvalitetu Renata Dobrila – Dintinjana, medicinska sestra Morana Moguš i drugo medicinsko osoblje u čijoj pratnji je obišao bolesnike na Zavodu za digestivnu kirurgiju. Zadržavši se kod svakog kreveta u kratkom, ali toplom razgovoru, ohrabrio je pacijente zaželjevši im brz oporavak. Nakon obilaska, zadržao se u razgovoru s domaćinima te im zahvalio na nesebičnoj žrtvi i doprinosu kojega je cjelokupno medicinsko osoblje 'iznijelo na svojim leđima' tijekom pandemije koronavirusa, kao i na svemu što čine u svome poslanju. Unatoč izazovima, liječnički je poziv poput svećeničkog – poslanje koje čovjeka ispunjava i čini radosnim, rekao je nadbiskup.

Poziv nadbiskupa na molitvu i pomoć za nastradale u potresima u Turskoj i Siriji

Nakon što se u ponedjeljak 6. veljače 2023. u 4.17 sati ujutro u okrugu Pazarcik u Kahramanmarašu u jugoistočnoj Turskoj dogodio snažan potres magnitude 7.9 prouzročivši velika razaranja i ljudske žrtve i koji je izazvao velika razaranja i u sjeverozapadnoj Siriji, riječki nadbiskup Mate Uzinić uputio je 8. veljače vjernicima Riječke nadbiskupije poziv na molitvu i pomoć za nastradale u potresu.

„Svi smo duboko potreseni posljedicama razornih potresa koji su proteklih dana pogodili dijelove Turske i Sirije. Na te zastrašujuće prizore trpljenja naše braće i sestara, kojima još uvijek ne znamo prave razmjere, ne smijemo ostati ravnodušni, nego trebamo barem pokušati nešto učiniti. Ne možemo promijeniti njihovu tragičnu situaciju, ali

možemo im biti blizu u molitvi i suosjećanju. Zato vas sve pozivam da nastradale u potresima uključite u svoju osobnu i obiteljsku molitvu. Osobito pozivam naše župne zajednice da u svoje redovite molitvene susrete i misna slavlja do 19. veljače uključe i tu nakanu.“

Nadbiskup je pozvao i na pomoć novčanim darom. U tu svrhu od 12. do 19. veljače poslije svih misa na izlazu iz crkava organizirano je prikupljanje pomoći za nastradale u potresima u Turskoj i Siriji.

Možete pomoći i putem donacijskog telefona 060 90 10 (0,83 eura po pozivu, PDV uključen) koji je Hrvatski Caritas otvorio za pomoć Turskoj i Siriji.

Neka nam Krist, po uzoru na Stepinca, bude smisao života

Župa sv. Ane na Gornjoj Vežici 10. veljače svečano je proslavila svog suzaštitnika bl. Alojzija Stepinca. Misno slavlje predvodio je župnik Župe sv. Ivana Krstitelja Mato Berišić, u suslavlju s drugim svećenicima trsatskog dekanata i župnikom Markom Gregićem.

U propovijedi se prisjetio života bl. Stepinca, zagrebačkog kardinala kojeg je komunistički sud nepravedno osudio i zatvorio u zatvor u Lepoglavi. Nakon zatvora, nalazio se u kućnom pritvoru u župnom dvoru rodnoga mu Krašića. Nakon duge podnesene patnje, mnogih fizičkih i psihičkih zlostavljanja sveto je preminuo 1960. godine, rekao je propovjednik.

„Bl. Alojzije je bio čovjek nade, živio je ono na što nas sv. Petar potiče: 'Budite uvijek spremni na odgovor svakomu, koji od vas zatraži obrazloženje nade, nade koja je u vama', rekao je propovjednik „Budimo, dragi vjernici, uvijek poput bl. Alojzija, spremni iznijeti svoje uvjerljive razloge na kojima se u našem srcu temelji naša nada i pravednost u Bogu“, rekao je propovjednik dodajući da je ovaj naš blaženik to očitovao i u geslu koje je odabrao: "U tebe se, Gospodine, uzdam".

„Nije on to činio oholo i odbojno, već blago i s poštovanjem prema svima, jer svojim svjedočanstvom za Boga nije htio isticati sebe, već je htio druge privesti na put spasenja. To je zadaća svakog Kristovog vjernika. To je i naša zadaća. Neka nam Isus Krist bude smisao našeg unutarnjeg i vanjskog života. Gospodin zahtijeva od svakog nasljedovatelja da ustrajno ide njegovim putem križa i spasenja. Nasljedovanje Krista od nas traži tri stvari: treba se odreći sebe, svaki dan prigrliti i nositi svoj križ i ići za svojim učiteljem.“

Propovjednik je istaknuo Stepinčevu vjerodostojnost. On je javno i autentično svjedočio u koga i što vjeruje. "Pred nama je danas opasnost da upadnemo u zamku da ne budemo vjerodostojni i autentični, da se postidimo svoje vjere i Onoga u koga vjerujemo."

Župa sv. Ane čiji suzaštitnik je bl. Alojzije Stepinac u svom oltaru čuva moći ovog blaženika koje su ugrađene u lipnju 2017. godine, tijekom posvete nove crkve.

Preminula s. Genoveva (Toma) Ercegovac

U Hospiciju Marije K. Kozulić u Rijeci blago u Gospodinu preminula je 25. siječnja, u 85. godini života i 57. godini redovništva, s. Genoveva (Toma) Ercegovac, redovnica Družbe sestara Presvetog Srca Isusova.

Pokopana je 27. siječnja na starom drenovskom groblju.

S. Genoveva rođena je 24. lipnja 1938. godine u Kijevu, u Šibenskoj biskupiji. Svoj redovnički put započela je u Crikvenici 1964. godine. Prve redovničke zavjete položila je 3. listopada 1966. godine u Crikvenici, a doživotne 15. kolovoza 1972. godine u Rijeci.

Tijekom 57 godina posvećenosti Gospodinu po svetim zavjetima, darivala se nesebično na župama današnje Gospičko-senjske biskupije (Senj, Troštmarija, Oštarije, Cvitović, Slunj, Klanac) te u Riječkoj nadbiskupiji (Viškovo i skoro 30 godina u Domu za starice u Grižanama). Nekoliko godina njegovala je djecu u Institutu Hartheim za djecu oštećenu u razvoju, Alkoven, u Austriji. Od 2016. godine zbog bolesti bila je u Kući matici.

Počivala u miru Božjem!

90. rođendan gđe. Amalije Žagar, rođ. Janeš

Svečanom misom u rodnoj župi Plešće, 25. veljače 90. rođendan obilježila je gđa Amalija Žagar Malka, iz Bezgovice, Župa Osilnica, inače rođena 17. veljače u Donjim Žagarima. Misi koju je predvodio župni upravitelj Josip Tomić, nazočila je brojna obitelj, kao i sama slavljenica, a uz župnog upravitelja koncelebrirao je upravitelj rodne župe slavljenice Gregor Kunej, župnik slavljenice iz župe Osilnica, te župnik i dekan iz Kočevske Reke Jože Milčinovič.

Upravitelj župe Plešće u propovijedi je istakao da su ljudi Staroga zavjeta blagoslovom smatrali dug život i brojno potomstvo, što se kod slavljenice u potpunosti očitovao. Gospođa Malka svoj "životni program" kao da je temeljila na Kristovim blaženstvima, prolazeći i životne nedaće i brige, ali sve s vjerom u Boga.

Svete sakramente primila je u logoru u Italiji, a od Boga se nikada nije odvajala, pa i sada redovito prima sakramente i nazoči svetoj misi kad joj snage dopuste. Upravo zato je primjer starozavjetnog pravednika koji se uvijek uzda u Boga.

Na kraju svete mise čestitku je uputio župnik župe Osilnica ističući tegobe koje je Malka u mladosti prošla u zarobljeništvu, a koje su ju izgradile u osobu čvrste vjere u Boga.

Upravitelj župe Plešće potom je slavljenici uručio Apostolsku povelju pape Franje podijelivši joj tako apostolski blagoslov, kao i cijeloj obitelji.

60 godina zavjeta sestara Družbe Kćeri Marije Pomoćnice

Radosno i svečano bilo je u nedjelju 19. veljače u salezijanskoj crkvi Marije Pomoćnice u Rijeci na misnome slavlju tijekom kojega je proslavljeno 60 godina zavjeta prvih sestara koje su u Lovranu prije toliko godina prvi put izrekle svoj "da" Gospodinu. Slavlju su se pridružile sestre iz slovenskog dijela provincije koje ove godine slave 50 i 25 godina zavjeta, kao i vrhovna majka Družbe Kćeri Marije Pomoćnice (FMA) Chiara Cazzuola u pratnji Vrhovne savjetnice Assunta Sumiko Inoue kao i provincijalka Marija Šimenc. Misu je predvodio provincijal Hrvatske salezijanske provincije Tihomir Šutalo u zajedništvu sa slovenskim provincijalom Markom Košnikom i ostalom braćom svećenicima.

Sestre Adela Balder, Marija Crnković i Ausilija Simonić prije 60 godina izrekle su svoj „da“ Gospodinu, a nešto manje, ali itekako vrijedno slavlja, prije 50 godina to je učinila s. Anita Bostner, te prije 25 godina sestre Mateja Kranjc, Majda Merzel i Danijela Kordeš. Njima je, a naslanjajući se i na poruku evanđeoskog ulomka toga dana (Mt 5, 38 - 48) u kojemu nas Gospodin poziva na život bez površnosti, na vjernost Gospodinu, čestitao provincijal Hrvatske salezijanske provincije.

„Mi danas imamo pred sobom osobe koje su to negdje u svome životu namirile da je nemoguće život živjeti površno. Da nema smisla život živjeti površno. Da nam je život dan kao ogromna vrijednost i isplati ga se odživjeti savršeno.“ Zahvalio je sestrama što su odlučile ne živjeti život površno, nego na razini o kojoj Isus govori u pročitanim evanđeoskom ulomku.

Sinodalno savjetovanje
crkvenih glazbenika

Stvarajmo Crkvu u kojoj je Krist dirigent, a svatko od nas dio zbora

„Hodeći sinodalnim putem želimo se vježbati u pravoj, istinskoj crkvenosti, a ona je zajedništvo u ljubavi, u vjeri i u poslanju koje imamo pred svijetom“, rekao je vikar za pastoral Riječke nadbiskupije Mario Gerić na početku sinodalnog savjetovanja crkvenih glazbenika 4. veljače u prostorima Nadbiskupskog ordinarijata. Savjetovanje je organizirala Nadbiskupijska škola za crkvenu glazbu te na njega pozvala crkvene glazbenike, zborove mladih, glazbene animatore i pjevače u župnim zborovima, od kojih su mnogi bili polaznici škole.

Savjetovanje je otvorio nadbiskup Mate Uzinić istaknuvši kako je ono zoran primjer da Sinodalni hod u Riječkoj nadbiskupiji nije završen. Iako su tijekom prošle godine održana i završena predviđena sinodalna savjetovanja kao dio plana na razini cijele Katoličke Crkve, ona se mogu i nastaviti u svrhu jačanja zajedništva mjesne Crkve. „Ovo danas je znak da ćemo nastaviti hoditi tim putem“, rekao je nadbiskup.

Primjer glazbenika te sklada i zajedništva zbora i orkestra prilikom izvođenja glazbe, postavio je kao paradigmu sinodalnosti i sliku Crkve kojoj treba težiti. „U izvedbi zbora ima netko tko dirigira, ali svatko toj izvedbi doprinosi svojim glasom. Bilo bi prekrasno stvarati Crkvu u kojoj je Krist po Duhu Svetom taj dirigent, a svatko od nas tome daje svoj doprinos.“

Dodao je da u sinodalnom zajedništvu, kao i po pitanju glazbe, postoje različita mišljenja, afiniteti, izbori, ali oni ne bi trebali biti zaprjeka. „Normalno je da među nama postoje razlike. U sinodalni hod ulazimo svaki sa svojim stavovima, ali ne da bismo jedni druge preglasali, to nije parlament. Ulazimo da bismo zaista bili jedni s drugima, da bismo zajednički hodili nastojeći hoditi s Kristom i čuti Krista. I da bismo slušali jedni druge. To slušanje ne znači odustati od sebe nego sebe uskladili s drugima. Da bismo tako mogli postati jedni drugima više braća i sestre i zajednički hodili naprijed sudjelujući u istom poslanju“, poručio je nadbiskup.

Vikar za pastoral okupljene glazbenike upoznao je s nadbiskupijskim pastoralnim planom objasnivši kako se on nastavlja na sinodalni hod započet prije godinu dana. „Činimo to zbog onog pozitivnog iskustva koje smo osjetili na sinodalnim susretima. Što je bilo više takvih susreta, to je više raslo zajedništvo.“ Najavio je i mogućnost početka biskupijske sinode 2025. godine u povodu 100. obljetnice uspostave biskupskog sjedišta u Rijeci, ako se u predstojećim susretima vjernika pokaže da je takva sinoda potrebna.

Voditeljica Nadbiskupijske škole za crkvenu glazbu Andrejka Srdoč Geraci, inicijator ovog susreta, glazbenike je podsjetila na njihovo poslanje izgrađivanja zajedništva vjernika. Podsjetila je i da škola stoji na raspolaganju za edukaciju, ali nudi i mogućnost sudjelovanja u Nadbiskupijskom zboru. Najavila je da je u pripremi i korizmena duhovna obnova te još jedan ovakav susret sinodalnog savjetovanja.

Nakon uvodnih riječi i molitve, pedesetak sudionika savjetovanja podijeljeno je manje skupine u kojima su bili pozvani iznijeti vlastita iskustva i motivacije za pjevanje i sviranje u crkvenim zborovima te osobni odnos prema liturgijskoj glazbi. Andrejka Srdoč Geraci predložila im je, drže li prikladnim, neka sličan susret s ovom tematikom organiziraju i u svojim župnim zajednicama.

Novi biskupi

Posljednjeg dana siječnja te sredinom veljače Apostolska nuncijatura u Republici Hrvatskoj objavila je tri kadrovske promjene u biskupijama. Papa Franjo je 31. siječnja imenovao novog porečkog i pulskog biskupa Ivana Štironju, prethodno biskupa kotorskog. Nešto kasnije, 14. veljače, objavljeno je imenovanje zagrebačkog nadbiskupa koadjutora Dražena Kutleše, splitsko-makarskog nadbiskupa. Tom je prilikom apostolskim upraviteljem Splitsko-makarske nadbiskupije imenovan zadarski nadbiskup u miru Želimir Puljić.

Riječani i Ukrajinci sjedinjeni u molitvi križnoga puta

Daleko od svojih razrušenih domova, ali sjedinjeni u molitvi za mir sa svojim sunarodnjacima u Ukrajini i diljem svijeta, molile su križni put u petak 24. veljače u katedrali sv. Vida ukrajinske izbjeglice o kojima skrbi Caritas Riječke nadbiskupije. Solidarnost su im iskazali i Riječani koji su došli u riječku prvostolnicu u kojoj je križni put predvodio generalni vikar Riječke nadbiskupije i rektor katedrale Mario Tomljanović. Riječka nadbiskupija ovime se uključila u svjetsku molitvenu inicijativu koju je organizirao Ukrajinski Caritas – Spes u povodu prve godišnjice rata u Ukrajini, a pod naslovom „366. postaja“. Meditacije ukrajinskoga križnoga put čitali su djelatnici nadbiskupijskoga Caritasa na hrvatskom jeziku te osobe iz Ukrajine koje borave na području Riječke nadbiskupije na ukrajinskom jeziku.

Nadbiskupijski Caritas skrbi za više od 600 raseljenih osoba iz Ukrajine, te je trenutno Caritas s najvećim brojem korisnika raseljenih osoba iz Ukrajine u Hrvatskoj. Pomoć koju riječki Caritas pruža Ukrajincima omogućuje organizacija Catholic Relief Service, koja je ujedno glavni donator svih aktivnosti.

Dirljivo i bolno bilo je ići „iza našeg Spasitelja“, rekao je po završetku rektor podsjećajući na riječi jednog duhovnog pisca da je Gospodin na križu zagrlio cijeli svijet i zavolio svakoga. Ispred Čudotvornog raspela u katedrali sv. Vida stoljećima su hodočasnici dolazili sa svojim prošnjama, a sada su to učinili oni koji su zbog rata svoj (privremeni) dom pronašli u Rijeci. Stoga im je rektor poručio da su po završetku molitve križnoga puta stigli do trenutka one postaje koja dolazi – najveća i najistinitija postaja – postaja uskrsnuća. Molili smo za mir u Ukrajini i uskrsnuće ukrajinskog naroda, poručio je rektor.

Rad s učenicima s posebnim potrebama

Vjeroučitelji Riječke nadbiskupije okupili su se 2. ožujka u Nadbiskupskom domu u Rijeci na Županijskom stručnom vijeću koje se, u organizaciji Katehetskog ureda Riječke nadbiskupije, održalo na temu „Rad s učenicima s posebnim potrebama – ljepota i bogatstvo zajedništva u različitosti.“ Predstojnica Katehetskog ureda Ksenija Rukavina Kovačević pozdravila je okupljene te riječkoga nadbiskupa Matu Uzinića i sveučilišnog profesora Nikolu Vranješa. Skup je započeo molitvenim uvodom koji je pripremila studentica kroatistike na Sveučilištu u Rijeci Darija Ljevar, koja je i sama osoba s invaliditetom.

Riječki nadbiskup Mate Uzinić u pozdravnoj riječi osvrnuo se na dokument „Crkva je naš dom“ Dikasterija za laike, obitelj i život koji je objavljen nakon savjetovanja u okviru pripremnog hoda za Biskupsku sinodu. Nadbiskup je istaknuo da je ovaj dokument glas osoba s invaliditetom za Crkvu koje su poručile da i one pripadaju Crkvi i da je Crkva njihov dom te je iz Uvoda iznio dva naizgled suprotna tumačenja stanja invaliditeta: prvo, onih koji na invaliditet gledaju kao na pogrešku, zbog čega ih se nerijetko percipira kao nepopravljive grešnike, i drugo, onih koji smatraju da su osobe s invaliditetom pročišćene patnjom koju proživljavaju te su samim time posebno blagoslovljene i doživljavaju ih se kao anđeoska bića. Da ne bismo ostali zakopani u navedenim predodžbama, potrebna je istinska promjena paradigme, mentalne i pastoralne, kako i nalaže Pastoralna konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu „Lumen Gentium“, konkretno, potrebno je slušati i oslušivati osobe s invaliditetom i omogućiti im da budu subjekt, a ne objekt pastoralnog djelovanja Crkve, poručio je nadbiskup.

Stručni skup vjeroučitelja nastavljen je s izdvojenim podtemama u organizaciji voditeljica Županijskih stručnih vijeća, Kristine Zubalj, Tomislave Milušić i Ivane Kamenar Borčić, na način da su se vjeroučitelji podijelili u dvije radne skupine: za osnovnu školu i za srednju školu. Vjeroučiteljica Borčić iznijela je službeni podatak Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) da je danas na svjetskoj razini od 10 do 20% adolescenata s različitim mentalnim problemima, dok taj postotak za Hrvatsku prema zadnjim istraživanjima iz 2021. iznosi oko 12%.

U skupini osnovnoškolskih vjeroučitelja tematska izlaganja s prigodnim radionicama održale su vjeroučiteljice Tanja Horvat (zaposlenica Centra za autizam Rijeka) i Klara Labinac (zaposlenica Centra za odgoj i obrazovanje Rijeka), a u skupini srednjoškolskih vjeroučitelja svoja su stručna iskustva podijelili vjeroučitelji Tanja Knežević Pecotić i Vinko Marijanović.

Zaključci stručnih radionica vodili su tome da je uvijek potrebno svoj vjersko-odgojni rad s učenicima s posebnim potrebama temeljiti na njihovim „jakim stranama“, imajući na umu pedagogiju Božje ljubavi i činjenicu da je „Evandele za sve“, kako je to naglasio papa Franjo.

Izazov(i)

Je li jedan ili ih je nekoliko nebitno je i nije korizma neko 'suza suzu goni' vrijeme. Korizma je, prijatelju, ono na što Isus želi usmjeriti pozornost kad kaže: "Budni budite, u svako doba molite..." Ah, ta korizma ili yes, korizma, koja je tvoja?

Piše:
Daria
Ljevar

I ona ima u sebi neki -izam, podsjeća me na Jasnu, dakle skoro sam potpuno pristala, ali ipak... Korizma je ona spoznaja kad sve tvoje isplanirane korizme padnu u vodu i rijeka ih odnese, a Bog ti složi malo deblji izazov. Prijatelju moj, ja sam plakala skoro 24 sata bez prestanka i na kraju shvatila da je Nečastivi samo tražio mjesto gdje sam najslabija i gdje ću najbrže puknuti. Isus ponovno kaže: "Budni budite, u svako doba molite..." Nadam se da sad bolje razumiješ. Kako se probuditi i ostati budni kad sve upućuje na laganini i postići petkom?! Nije postići loše, ali koji je cilj? Veliki, možda i najveći korizmeni izazov je odazvati se, bez modifikacija poziva. Tek sad stvarno razumijem ljude koji kažu da im je teško odazvati se Božjem glasu u srcu, jer to znači biti stalno budan, nema laganini.

Također, konačno spoznah, da je poziv puno, puno, puno, šire i više od misnice, habita i koprene. Poziv je kad si slobodan i nemaš potrebu vraćati se u prošlost osim kako bi zahvalio. Poziv otkinuti se od sebe da bi te drugi imali. Poziv da budeš ismijan i popljuvan, još te i nogom zgaze, a ti radosno ideš naprijed, blagoslivljaš i slaviš Boga. Još mnogi pozivi traže odazive, moje i tvoje. Primjećuješ sigurno da ovi pozivi nisu baš tjelesnim očima vidljivi pa im zato ni odazivi neće biti takvi. Ovo se većinom događa u nama i ako ovu borbu živimo kako treba, imamo vječnost već ovdje i sada i ništa nam se ne može podmetnuti. Prijatelju, dopusti, ako treba da sve tvoje isplanirane korizme padnu u vodu i rijeka ih odnese, a ti živi ovo gotovo nevidljivo, a Bogu najdraže. Bolje tri dana pošteno, nego 40 napola. Blagoslovljeno ti bilo!

Oblak Puf ili priča o predanju

Oblak Puf letio je nebom. Ma lažem, plutao je kao perca na laganom povjetarcu. Joj kako je samo uživao. I sunac mu je pomalo zavidio na lakoći, ali prevladao je ego i bio ponosan što leti baš na njegovu nebu!

Bio je to sasvim običan oblak. Pomalo prepun neobičnosti koja je, iako je bio običan, sijala iza njegovih vjeđa. Jer naime, znate, oblaci nemaju oči. Oni ne moraju gledati oko sebe jer ih Vjetar vodi.

Njihove su oči skrivene iza vjeđa i gledaju u dubinu samu. Oblaci si to mogu dopustiti jer vjeruju Vjetru koji ih vodi. Oblaci vide ono što drugi ne žele vidjeti, a mogli bi, da žele. Da nisu površni, opterećeni sobom i tako zauzeti.

Oblaci su naime, znate, odlučili da će sve moći. Odlučili su ne biti zauzeti za sebe, već se zauzimati za druge. To je razlog zašto mogu tako brzo nastajati, nestajati, mijenjati oblike, stanja, boje, stajati, plutati, juriti, mrštiti se, smijati, biti jako blizu Zemlji, i tako blizu Suncu i biti jako daleko od oboje.

I plakati kad im dođe, mogu. Mogu sve što požele jer su odlučili moći.

Oblaci znate, mogu sve razumjeti, čak i to da postoje stvari koje se ne razumiju. Stvari koje se samo srcem prihvaćaju. Stvari koje se Vjetru predaju.

Kada bi povjerovali da mogu i ljudi bi bili kao oblaci, lagani i radosni Vjetrom vođeni.

Enataddei

Smiljana Rendić: zlatno pero hrvatskog novinarstva

"Ova knjiga svjedoči ne samo o hrabroj i odlučnoj, osebujnoj i borbenoj ženi, vjernici laikinji i vaticanistici, višedesetljetnoj hrvatskoj novinarki i književnici nego i o vremenu u kojemu je djelovala, pisala, živjela svoj vjernički i nacionalni identitet ne odričući se istine, ne bježeći od poteškoća i nepravdi na koje je nailazila, čak i u svojoj zajednici, a čemu se protivila i sa čime se nikada nije mirila. Smiljana nam svojim govorom postavlja za zadaću rad na dijalogu u Crkvi, na razvijanju i produbljivanju povjerenja, poštovanja i suradnje između klerika i laika. Smiljana je na strani onih koji žele vitalizirati Crkvu i opet je učiniti svjedokinjom i izvorom spasenja svijetu u kojem živi.", poručila je Silvana Burilović Crnov, autorica knjige „Smiljana Rendić: zlatno pero hrvatskog novinarstva“ na predstavljanju ovog izdanja 23. veljače u kapeli Bezgrešnog začeca u dominikanskom samostanu u Rijeci.

Smiljana Rendić znamenita je novinarka i književnica, istaknuta laikinja Crkve u Hrvatskoj i tijekom i nakon Drugog vatikanskog koncila i s pravom se može svrstati među prvakinje hrvatskog katoličkog novinarstva. Budući da o Smiljani Rendić nismo imali cjelovit životopis ni bibliografiju, trebalo je potražiti osobe koje su poznavale njezin život i djelo, rekla je autorica. Stoga je razgovarala sa Špirom Marasovićem, Vladom Čuturom, Ivanom Miklenićem, Živkom Kustićem, Josipom Čorićem, Vladimirom Pavlinićem, Bonaventuom Dudom, Ivanom Mužićem, Jerkom Grgecom, a pisanim putem s Vojkom Rogićem i Brankom Benčićem koji joj je i poslao Smiljanine članke koje je objavljivala u riječkom časopisu „Bakarska zvona“ i u časopisu „Marija“.

Ovom knjigom dijelom se ispravlja veliki propust hrvatske crkvene i kulturne javnosti prema Smiljani Rendić, najvećoj i najboljoj novinarki u dosadašnjoj povijesti tiskovnog izdavaštva u Katoličkoj Crkvi u Hrvatskoj, rekao je urednik knjige, svećenik i novinar Ivan Miklenić.

Smiljani Rendić bilo je dodijeljeno vrijedno priznanje „Zlatno pero Glasa Koncila“ koje prije nje, a ni nakon nje nije nikome uručeno. Zbog svog spisateljskog rada bila je žrtva komunističkih progona i političkih procesa jer su je zbog teksta „Izlazak iz genitiva ili drugi hrvatski preporod“ tadašnje vlasti optužile za neprijateljsku propagandu. Djelo je izašlo u nakladi Glasa Koncila i sunakladi Hrvatskog društva katoličkih novinara (HDKL).

Predstavljanje knjige organiziralo je Akademsko katoličko društvo uz podršku Riječke nadbiskupije i dominikanskog samostana. Uz autoricu, Silvanu Burilović Crnov, o djelu su govorili urednik knjige, svećenik i novinar Ivan Miklenić, potpredsjednik Hrvatskog društva katoličkih novinara Neno Kužina i novinar Glasa Koncila Marino Erceg, a u glazbenom dijelu programa nastupili su Natalija Brusić Botić i Fran Srdoč. Predstavljanje su pratili riječki nadbiskup Mate Uzinić i duhovnik AKD-a "Jeronim" Emil Svažić.

**XIX. RIJEČKI PLANINARSKI
KRIŽNI PUT**

25.03.2023.

POLAZAK IZ KATEDRALE SV. VIDA U 13.30H
MISNO SLAVLJE U CRKVI BDM KARMELSKE NA
DONJOJ DRENOVI U 18.30H

Organizatori: Akademsko katoličko društvo "Jeronim" i
Ured za pastoral Riječke nadbiskupije

Stvaralaštvo učenika Katoličke osnovne škole „Josip Pavlišić“

LiDraNo 2023

U razdoblju od 7. - 9. veljače 2023., održana je Smotra literarnog, dramsko-scenskog i novinarskog stvaralaštva LiDraNo 2023. KOŠ „Josip Pavlišić“ predstavljali su učenici u raznim kategorijama, no najznačajnije su uspjehe postigli u literarnom i dramsko-scenskom stvaralaštvu.

Naime, u literarnom stvaralaštvu su se istaknuli **Lovro Pecotić**, učenik 3.b razreda, s pjesmom „Luda šuma“, pod mentorstvom učiteljice Martine Simonetti te učenici **Katarina Brkić**, učenica 5.a razreda s pjesmom „Polja žutog žita“ i **Natanael Vratović**, učenik 6.b razreda s igrokazom „Naljepša, koja li si?“, oboje pod mentorstvom učiteljice Petre Radošević. Natanael Vratović sa svojim radom došao je do **državne** razine.

U scenskom stvaralaštvu, pojedinačni nastupi **Ivana Miškulina**, učenika 2.a razreda s izvedbom „Kod liječnika“, Tite Bilopavlovića, pod mentorstvom učiteljice Marije Brezac Kumburić i nastup **Meri Dunder**, učenice 4.a razreda s izvedbom „Zaljubljeni zeko“, Vere Zemunić, pod vodstvom učiteljice Ivane Radošević, prepoznati su kao sjajni te su se plasirali na županijsku razinu Smotre.

Scenska igra „Ruke pune buke“, Marine Mađarević, u izvedbi učenika **Lucije Abramović, Leticije Capan, Ivana Čosića, Karla Kordića, Andrije Gorjanca, Jane Maras, Korine Pažin, Lucije Tomljenović i Rafaele Žarkovac**, pod vodstvom učiteljice Jelene Mandić također je prepoznata kao sjajna od strane Povjerenstva te će učenici također nastupiti na županijskoj razini.

Moramo napomenuti da su svi učenici tijekom prezentiranja svojih literarnih uradaka, dramsko-scenskih nastupa i novinarskog izraza bili izvanredni, dobili same pohvale i sjajnu povratnu informaciju o svojoj pisanoj riječi, nastupima i izvedbama. Najuspješnijim učenicima želimo mnogo uspjeha u daljnjem tijeku Smotre te čestitamo svim učenicima koji su pokazali želju za literarnim, dramsko-scenskim i novinarskim stvaralaštvom i s puno volje i entuzijazma pristupili ovogodišnjem LiDraNo 2023!

LIKOVNI NATJEČAJ „BLAŽENI ALOJZIJE STEPINAC“

Na likovnom natječaju „Blaženi Alojzije Stepinac“, u organizaciji Udruge za brigu o djeci i mladima „Radost“ Budaševo (Sisak), učenice Katoličke osnovne škole „Josip Pavlišić“ u Rijeci Marta Prpić, učenica 2.a razreda pod mentorstvom učiteljice Marije Brezac Kumburić i Marta Barić, učenica 2.b razreda, pod mentorstvom učiteljice Ane Debelić, u kategoriji učenika od 1. do 4. razreda, osvojile 2. i 3. mjesto!

Natječaj je organiziran za katoličke osnovne škole u Republici Hrvatskoj te osnovne i srednje škole koje se nalaze na području Sisačke biskupije povodom Stepinčeva. Manifestacija je to kojom se osobit naglasak stavlja na bolje upoznavanje ovog Blaženika stoga je natječaj organizirala Udruga za brigu o djeci i mladima „Radost“ Budaševo (Sisak), koja djeluje na području Župe bl. Alojzija Stepinca, a čiji je cilj briga za djecu i mlade, a sve to uz naglasak na njegovanje vjerskih i tradicijskih vrijednosti, blisku suradnju sa župom te promociju lika i djela bl. Alojzija Stepinca.

Pohvaljujemo ideju i cilj natječaja, čestitamo našim učenicima te im želimo još mnogo uspjeha! Čestitamo i svim ostalim učenicima koji su sudjelovali u ovom natječaju!

Rijeka milosti - retro edition

Dvorana mladosti na Trsatu bila je mjesto iz kojeg su se u slavljenju i molitvi Gospodinu zaorili mnogi glasovi i Bogu se predala mnoga plamteća srca na velikom humanitarnom koncertu Rijeka milosti – retro edition. Koncert je održan 3. veljače, četvrti put za redom u gradu Rijeci, u organizaciji Ureda za pastoral mladih Riječke nadbiskupije. Organizatorima je bila želja objediniti dvije zapovijedi ljubavi koje Isus daje: ljubiti Boga i ljubiti brata čovjeka, pa je tako ovo koncert duhovne glazbe na kojemu se slavi Boga, ali istovremeno i pomaže drugima. Prihod od prodaje ulaznica svake godine bude doniran nekoj od karitativnih ustanova. Rijeka milosti tako je ove godine potekla za Socijalnu samoposlugu "Kruh sv. Elizabete". Prikupljeni novac, oko 3 000 €, bit će usmjeren za poboljšanje uvjeta rada ove karitativne ustanove.

Uz Ivana Seletkovića, nastupili su Amorose, Matej Galić, Marina Matošević, Sebastijan Pešorda i Ivan Matić. Među brojnim okupljenima tu su bili i nadbiskup Mate Uzinić te generalni vikar Riječke nadbiskupije Mario Tomljanović. O važnosti samog događanja najbolje svjedoče mnoga radosna lica i ispunjena srca.

Spomajući se 20. obljetnice od pohoda pape Ivana Pavla II. Rijeci, koja će se navršiti u lipnju, odabrano je geslo 'Bit ćete mi svjedoci'. „Važna kršćanska poruka je da molitva nužno uključuje drugoga, da mi ne možemo moliti, a da ne činimo djelo ljubavi prema drugome, upravo to se želi postići ovim koncertom, da iskustvo koje ovdje prime trebaju donijeti drugima. Možda svatko nije u financijskoj mogućnosti pomoći potrebitima, ali svi možemo dati osmijeh drugome, svi možemo dati ljubav drugome, pružiti nadu, doći do onih koji su usamljeni. To je bit ovog koncerta”, poručio je povjerenik za mlade Riječke nadbiskupije Ivan Seletković.

Ovogodišnji slavljenički koncert zasjao je u malo drugačijem, retro izdanju, jer su bile izvodne pjesme koje su bile popularne prije 20 godina, u spomen na Papin boravak u Rijeci, ali i kako bi svi sudionici, njih oko 1500, među kojima ima i mlađih i starijih, mogli podjednako uroniti u molitvu i slavljenje njima poznatih pjesama.

Četvrto izdanje Rijeke milosti ponovno je dokazalo da mladi, ali i oni stariji, otvorenim srcem traže Gospodina i žele "biti svjedoci" koji će dopustiti Duhu Svetome da po njima djeluje i proslavlja se u ovome gradu i u ovome svijetu.

